Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 30 ИЮЛЬ, 1985 ШУ. • № 91 (7126). • Мах 3 кеп.

КПСС ЦК ХИННА СОВЕЩАНИ

26 июле КПСС Центральни Комитете хилар союзни республикай Компартей ЦК, парте крайкомийн обкомийн шоллагIча секретарийн организационно - партийни балха отделий заведующейн совещани. Цига хьежар КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо дIадехарашка хьежжа партийни организацешка отчеташи хоржамаши дар кийч а дар, чакхдахара долча партийни комитетий декхарашка.

Совещане доклад йир КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара Е. К. Лигачева. Пренешка дакъа лаьцар шоллагIча секретараша: КПСС Московски горкома Р. Ф. Дементьевас, Украина Компарте ЦК А. А. Титаренкос, КПСС Ленинградски обкома П. П. Можаева, Белоруссе Компарте ЦК Г. Г. Бартошевича, Казахстана Компарте ЦК О. С. Мирошхина, Грузе Компарте ЦК Б. В. Никольске, КПСС Свердловски обкома В. М. Манюхина, Молдаве Компарте ЦК В. И. Смирнова, КПСС Омски обкома Е. А. Норкас, КПСС Ставропольски крайкома отдела заведующе В. Г. Захарченкос.

КПСС XXVII съезда накъайода партии мохки, яхаш дийцар совещане. Партийни организацей, къахьегама коллективай, дерригача советски халкъа вахаре а балха тIа а керттереи къоастамбеш дари из да. КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яьча доклада тIа нийса установкаш еннай съезда кийчо яра. Уж чакхъяхара тIагIертта болх бу, цох хьадар хIанз дика а долаш. ЛоархIаме да денгара нийсаш сов а доахаш, боахамеи культуриин гIишлон ерригача участкашкарей гIулакхаш тоадара тIагIертта къовсам лоаттабар.

Съездага кхачалехьа долча бетташка де дезаш да:

— халкъа боахамо цхьайтталагIа пятилетка толаме чакхйоаккхилга Iалашдар;

— партийни организацешкара отчетно - хоржамий кампани лакхача организационни политически боараме чакхъяккхар;

— КПСС XXVI съезд хинначул тIехьагIа хьабенача наькъа кIоаргга анализ а яь, перспективана дола декхараш къоастадар.

Отчетно - хоржамий собранена, конференцена, съезда дикагIа кийчо яр — из да, корректировка а ца еш, пачхьалкхен планаш кхоачашъяра керда коталонаш яха кийча а йолаш, хIара коллективе хьинаре къахьегара дола хьалаш хьадар. ЧIогагIа йоакхо е еза договорни дисциплина нийса леларе, керттера фондаши наха чубаха цIеноши хьалдаь дахара, транспорта балха, хьалхарча аргIагIа, — машиннаькъачун, доагор, бийдал, матерналаш кхом беш дIаахийтара.

Юрта бахача наха керттера теркам тIабахийта безаш дар — из да лаьттанцарей хьайбайн продукци дукхагIа яккхари йохкари. Де дезар да духхьал укх шера планаш кхоачашъяь ца Iеш, ниттa пятилетка хьалхарча шерашка дIа ца луш дисараш дикача боараме юхаметтаоттаделга, ханнахьеи ца дойташи ялат чуийца доаккхилга. Хад-

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

НОВКЪОСТА М. С. ГОРБАЧЕВА КЪАМАЬЛ

Хьамсара доттагIий, деза хьаьший!

Тха мехка халкъа цIерагIа аз моаршал лу шуга Советски Социалистически Республикай Союза столице — Москве, Даькъала ду шо кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестиваль хьаелларца.

Укх тайпара фестивалаш — массаза а доккха цIей да, дерригача дунен йоккха событи я. ЦIей да из ерригача континентий къона викалаш, тайп-тайпара мировоззрени, къамий традицеш йола нах вIашагIкхетандаь. Уж вIашагIкхет хIара халкъа духовни вахаре дола дика мел дар дIа-хьа дала, цунца хьабелл вIаши кхеташ хиларгеи доттагIалгеи дуга эггара лоацагIбола никъ. Советски нах дег тIара раьза ба укх вIашагIкхетара, цар дегаш шоана хьадийлла да.

Цхьабакъда, хоьш ма хиллара, фестивалаш — цIей хинна Iац. ДоккхагIча ноахалел кIезигагIа кхачац, кIезигагIа сатем кагирхой боабац вахара дешаша, дерригача къонала хьинарца дIаотт уж нийсхонна, боккъонцарча паргIатонна тIехьа, лаьттан ганзаш, цивилизаце ганзаш массанега дIакхоачаш хилийтара, саген адамлеши вахарера низ белгеи расизми, цхьатарра бокъо ца хилари боацори, милитаризм, агресси дIаяккхара тIехьарча къовсаме.

Кхоанара дуне, хьатIайоагIача бIаьшерен дуне — из шун дуне да, хьамсара доттагIий. Из миштa хургда дуккхача даькъе къоастаду таханарча шун уйлашеи гIулакхашеи.

Укхаза, сийлахь вокхача Ленина даьхене, шоана ходала йиш я гуманизма, машара, социализма нийсача идеалашта мел чIогаIа мутIахьа ба тха кагирхой.

Сона хетачох, вай дерригаш раьза хургда, машар лорабарали чIогIбарали лоархIамегIа а эшаш а декхар дац тахан адамлен, аьлча. Цунна вай декхарийла ду кхоанен йоакхонон дIадахар лага лоаттадарои. Шун форум чакхйоал гитлеровски фашизми японски милитаризми йохаяь, эггара дуккагIа цIий Iодохийташи къизеи хинна шоллагIа дунен тIом йистебаьнна 40 шу дузача шера. Массехк ноахалий вахара Iаткъаш цу тIемо юхедитача Iазапон гIайгIанои вайгара чIоагIа дIадех кхы юха цу тайпара во ца хилийтар.

Халкъашта дицлургдац 40 шу хьалха эггара хьалхарча атомни эккхамо дуне оагадар а. Цу эккхама оазо хIара саг тIахьех дог цIенеп кхетамеи хилара. ХIаране декхар да шийга хатта: Iа фу даьд кхы цIаккха а ядерни герз ца далийтара — е лаьтта а, е космосе а, цIаккха хургдоацаш цIендаь из дIадаккхара. Хатта а низ дIакхоачар де а деза вай юкъарча цIенна — планетана Лаьттанна.

Хала хете а, шоана из хоьш я да, хьинаре шоай болх беш да тIемахи герз Iоадарахи дуккха пайда беш дола реакционни низаш. Уж низаш гIерт исторе болам юхатIехьашкахьа берзабе, шоай Iаьдали цох йоала гIойленаши дIа ца ялийта, шоашта хетар кхыбарех дIадолла.

Советски Союза доагIачох аьлча кхы цIаьхха а хоадам болаш дIаала лов сона, тIемаши герзи доаца дуне, дикача лоалахой, цIена доттагIала гIулакхаш леладу дуне, халкъашта юкъерча доттагIала дуне — социализма идеал, тха политика де лерхIар хилар.

Оаха тхоашта хьалхашка декхар оттаду герз Iоаделга дIадаккха, хабарах а доацаш гIулакхащца ядерни герзах дола дош эггара радикальнегIа къоастадара — из боккъонца дехкараи дIадаккхараи тIехьа латт тхо. Тхо латт наьха хьинар, хьаькъал, адамлен говзал, керд-кердагIа дола хIама доходу гIирсаш хьакхолларга а ца ухийташ, моцал, къел, лазараш, машаре бахара эшача гIулакхашта дIаахийтара тIехьа. Тхо духьала да кхерамен низеи политикана, сага бокъонаш телхаяра, эггара хьалхарча даькъе вахара, къахьегара бокъонаш дIаяха гIертара, тхо духьала да мукъадаьнеи дегIадоагIеи мехкаш монополеш йIаьхий хилара хьаст бе гIертара, тIема базаштен агрессе плацдармаштен царех пайда эца гIертара. Оаха дIаях гуччахьеи кхеташи: Советски Союз кортамукъаленна, къам шийн лоIаме хиларан социальни нийсхоннеи тIехьа къовсам лоаттаберий оагIорахьа я.

Хьамсара доттагIий! Машаре, хIама хьакхоллаш къахьегаш ба советски нах. Тхона дуккхадар карагIдаьннад, дуккхадар хьалдаьд. ХIаьта кхы а дукхагIа да хIанзчул тIехьагIа де дезараш. Советски кагирхошта йолаш я шоай кулгашца хIама хьаде, хьаькъал дIадала моттигаш. Оаха лакха мах бу советски халкъа гIулакха тахан цар юкъехьоча даькъа. ЧIоагIа тешаш а да тха кагирхоша дIахо йодача хана а шоай декхар — керда общество хьалъелга дIаходахьар — сийленца кхоачашдергхиларах.

Оаш, фестивала доакъашхоша, кагийча нахеи мехкарашеи хьагойт адамлен бIаьсти, прогресси шоай халкъашта дагалаттари.

ТIагIертта къовсам лоаттабергба вай тIемаш, низ белга, боацор доацача адамлен тахане а кхоане а бахьан долаш!

Кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестиваль хийла солидарноста, халкъашта юкъерча машараи доттагIалаи тIехьа латтилга хьагойташ!

Оаш толамаш дахари ираз долаш шо хилари лов сона!

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева заявлени

Ядерни герзаш дIахо Iоадеш хиларо Iалаьмате боккха кхерам тIаоттабу дунен ерригача цивилизаце кхоаненна. Дунен халкъашта юкъерча арене кхохкам айбаргеи тIема кхерам чIоагIбаргеи дут цо гIулакх, хIама хьакхоллаш деча гIулакхашта Iалаьмате доккхий интеллектуальнии матернальнии кхочамаш тIера а доахаш.

Ядерни эра дIайолаеннача хана денз Советски Союзо леррагIеи хьинареи къовсам лоаттабу ядерни арсеналаш Iоаелга соцадара тIехьа, тIема кийчонна яхь лелаелга юхатохара тIехьа, пачхьалкхенашта юкъера тешами машаре цхьана гIулакхаш леладелгеи чIоагIдара тIехьа. Цунна тIаберзабаь ба шийн боарамашка биллача Iалаьмате боккха бола ООН доазонашка, герзашта доазув оттадареи уж кIезигдареи дешай хьакъехьа дуккхача оагIонашкахьарчеи шин оагIорахьарчеи переговорашка СССР-о беш бола болх. ТIема кийчон совленна тIаккхувш яц Советски Союз — из тIехьа я ма хулла лохагIча боараме а долаш тIема низаш цхьатарра хилийтара.

Лаьттан тIа стратегически стабильности машари чIоагIбара юкъедихьа лоархIаме дакъа хила тарлора, тхона хетачох, ядерни герзашта деш дола деррига тохкамаш совцадарах. Къайле мичай, цу тайпарча тохкамий процессе дуккха нах хIалакбеш долча герза, кхы а уйзарагIа дола тайпаш шаьрдеши эргадаьха тоадеши хилар.

Ядерни герза тохкамаш делга дизза а массане а дехкара хьакъехьара дунен халкъашта юкъера договор чIоагIъдара дика хьалаш хьаде хьашт долаш СССР-о дуккхаза а яьхад ядерни герзаш йолча пачхьалкхенашка, моллагIаш дале а ядерни лелхамашта мораторий оттаяра хьакъехьа барт бе вай, вIаши дагадаьнна оттаяьча хана денз. Хала хете а, из лоархIаме гIа баккха хIанз а тарденна дац.

Ядерни арсеналаш дукхагIа хилийта гIерташ йоаржаяь кхераме яхь соцаяра гIо де гIерташи дика хьувкъам гойта безам болаши, Советски Союзо тIайийцай цхьан оагIорахьарча порядкагIа укх шера 6 августа денз моллагIа ядерни лелхамаш совцадара йола решени. Оаха тIахьех ВIашагIкхийттача Штатий правительство, Хиросиме доккха Iазап этта ди санна дерригача дунен тIа белгалдоаккхача цу дийнахьа денз шоай ядерни лелхамаш совцаде. Тха мораторий дIакхайкаю 1986 шера 1 январе кхаччалца. Из, бакъдар аьлча, дIахо а йолаш хургья, нагахьа санна США шийн оагIонгахьара ядерни лелхамаш ца деш юхасоце.

Шеко яц, моллагIча ядерни лелхамашта йолча СССР-еи США-аи цхьана оттаьча мораторе ядерни герз долаш йолча кхыча пачхьалкхенашта дика хьокхам лургхиларах.

Советски Союз хьежаш я цу дикача гIулакха ВIашагIкхийттача Штаташа позитивни жоп даларга, шоай ядерни лелхамаш совцадарга.

Из хургдар дерригача халкъашта дагадоаллари цар сатувсари.

6-гIа декада

ТIАЙОАГIАЧА ПЯТИЛЕТКА ЧОТАГIА

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декадаI» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаяьй Нохч - ГIалгIай производственни текстильно - галантерейни объединене болхлоша. Цар ханал хьалха кхоачашъяьй товарни продукци арахецара ворхI бетта план. ЛаьрхIачул дукхагIа арахецаргья бIаьш эзараш сомий маьха тайп - тайпара продукци. Толаме кхоачашъеш я продукци маьхала яккхара план а.

Вай мехкарча коммунистий форума хетаяьча 27 декадах ялх декада чакхйоалаш я. Цу ялхе а декадагIа яхье котбаьннарех ба трикотажни цехера хIамаш тега мотористкаш Ацаева Зайнап, Ингащева Маймулт, вязальни цехера настильщица Ацаева Зура, вязальщицаш Ибрагимова Залпа, Солтамурадова Залпа, кхыбараш.

✦

ХЬАЛХАГIЕ А БЕЛГАЛЪЯЬННАЙ

СССР 60 шу дизара цIерагIча «Оргтехника» производственни объединене болхлоша ханал цхьа ди-бийса хьалха рапорт деннад ворхI бетта план кхоачашъярах. Планал совгIа арахецаргья 110 эзар сома маьхал чухьнахьа йоацаш йола продукци.

Чакхйоалача ялх декадагIа ерригача объединенерча цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Кныш Леонид Петрович керте латтача № 4 йолча ремонтно-механически цеха коллективо.

Бригадашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш, «Объединене дикагIйола бригада» яха сийлен цIи еннай ворхIлагIча цехерча Яковлев Николай Федоровнча кулгалдеча комплексни бригадана.

«Грознефтеоргсинтез» объединене прибораш товеча керттерча мастерскешка сий деши лоархIаши ба тараш тоаду слесараш, партийни организаце секретарь Маляренко Бориси Заводской райсовета депутат Коротин Владимири. Лакха говзал йола специалисташ а рационализатораш а ба уж.

СУРТА ТIА: Б. Маляренкои В. Коротини.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ЙОАКХО ЯРГА ХЬЕЖЖА

Кхо бIаь етт а болаш, 811 бежан да Шалински района Куйбышева цIерагIча совхозе. Геттара дика вIаштIехьдаьхад уж леладечар балха хьалаш. ХIара шера хьайбаш Iангара дахара а уж кхыча ханашка кхабара а кхоачам боллаш тайп - тайпара доакъараш хулийт царна.

Дика да наьха балха хьалаш а. Хьайбаш леладераштa салаIара, божа беттача хана эша гIирс кийчбара, болх баьлча из дIаоттабара хьакъоастаяь лаьрххIа моттигаш я. Ханна хьаьча цIеча уголоке радиоприемник латт, ба лакха каьхата пандар, массе хана керда газеташ, журналаш хул.

Хьайбаш леладераштa юкъе яьржача социалистически яхьа итог хIара дийнахьа ю. Доярка штa, скотникашта, Iаьсий леладераштa юкъе котало яьккхараштa сийна «молнияш» язъю, хIаьта итт дийнахьа баьча балха итогех ахчан премешца белгабоах.

Нах массе хана Iалашбу Iай доагадара дахчанца, кIоараца, доалахьа дола хьайбаш кхабара доакъарца, балха тIера а ваьнна лахача халла мара кора ца йоагIача кхачан продуктащца.

Шоасх еча йоакхонга хьежжа къахьег наха. План 2750 центнер йолаш, ах шера 2810 центнер шура дIаелар цар Даьхенна. Из соахка цу юкъа дIаенна хинначул 620 центнер дукхагIа я.

Доярка штa юкъе яьржача социалистически яхье хьалха Юсупова Марем я. Ялх бетта 1700 килограмм гаргга шура яьккхар цо хIара кхоабача Iаттагара. Кхы а бIаь килограмм яьккхача шера план хул цун.

Юсуповал дукха тIехьа ца бусаш къахьегаш хьабоагIа из санна балха дикка опыт йола цу ферма доярка ш: Исраилова ВаIа, Джабраилова Сацита, Эльсанова Шурка.

Доахана Iунал дара царгара массал а эцаш шура яккхара планаш дикка тIехкхоачашъеш хьабоагIа къона бола Идрисова Медина, Абдулхаджиева ТIаус, кхыбараш.

— Нагахьа санна соахка планаш кхоачашъяра тIехьабусаш ахаш гаргга доярка ш хиннабале, хIанз цхьаккха а яц декхарех лоархIа ца еш, — йоах ферма заведующе Толтуева Тамарас.

ХIапз ниттa овсаре къахьега доккха новкъостал ду хьайбаш леладераштa доахан мошача доакъарца Iалашдара йолча звенос. ХIара хьайбана 60 килограмм лоархIаш хьайбаш латтача хадданза люцерна а доакъара кхыча культурий а буц хьатIакхухьаш ба трактористаш Эдигов Абу, Якубов ШаIрани. Из буц хьокх косилкаца Джабраилов Iарбе.

Цхьа хIама да белгалдаккха доагIаш. ТIеххьарча хана хадданза духхьал цхьан мошача доакъарца кхабар бахьан долаш лохлуш йоагIа шурий хьоанал. Из кхоачамбоацар дIадаккхара царна кхы тIа а концентрированни доакъар тела деза ха хьатIакхаьчай.

А. УЦИЕВ.

ХЬУВКЪАМ-85

КIИ-МАРС ЮКЪЕКХАЬЧАБ

Ипатовцаша санна ка бола ялат чуэцара транспортни ши отряд вIашагIъеллай тха «Назрановский» совхозе. Царех хIаранена юкъейоагIа техника тоае, цунна доагорaца заправка е, наьха культурно - бытовой хьалаш вIаштIехьдаха, кхаш чах мукъадаха, тIаккха лаьттa аха, кхы тайпа балхаш де декхарийла йола къаьст-къаьста звенош. Цар геттара доккха новкъостал ду отрядашта ка бола ялат сиха чуэцара. Из дукха хIама ца эшаш кхо эзар гектара тIа да тха.

ШоллагIча отряда беча балха тIахьокам лоаттабе, из коллектив эшачунца Iалашъе декхарийла ваьв со. Хьакхари ардари цхьана долаш 1450 гектара тIара ялат чуэца дезаш ба отрядера механизатораш планагIа. Из кхоачашъяра дииз дIакхоачар деш къахьегаш а ба.

ХIара комбайна тIа шишша механизатор ва, вешта 32 саг ва духхьал ялат чуэцаш. Норма кхоачаш ца еш цхьаккха а вац. ХIаьта яхье хьалха дукхагIйолча хана Оздоев Уматтгирии Ажигов Хаж-Мурадии хул. Социалистически яхьа итог яра декхарийла йолча совхоза комсомольски организаце секретара Булгучева Милиханас кулгалдеча звенос хIара дийнахьа язъеча «молнешта» юкъе дукха я цар шинне, хIаьта кхай тIара хьатта ялат дIакхухьача шоферий Плиев Хаж-Мурата, Дзейтов Руслана сийна арахийцараш.

ТIеххьарча шин шоферах къаьстта дувца доагIа. Цхьанна саго хьалха ца доаккхаш ялат дIакхахьара дика кийчйир цар шоай машинаш. ДIахьорча хана новкъа кхи цхьа буртиг Iобужаргбоацаш тоаьй кузоваш. Машина газ араухача турбаш тIа ехка цIера сийгаш лувца приспособленеш йоацаш кхай тIа балац цIаккха а. Хов цIи ялча из йоае геттара хала хулилга. Лоацца аьлча, эзди, тешаме, хьаьнала нах ба уж.

Ниттa дика къахьегамхой ба цхьоалагIча отрядера комбайнераш Торшхоев Товсолта, Камурзаев Мувса, цигара шофераш Мальсагов Султан, Барахоев Беслан, техника тоаярах бехктокхаме йолча звенона юкъебоагIа Евлоев Махьмад, Плиев Махьмад, Султыгов Усман, чах кхаш мукъадоахаш, лаьтта оахаш боахка Ведзижев Борис, Осканов Мурад, Ведзижев Джабраьил, Шадиев Хьасан, кхыбараш.

ЦаI-ах эзар гектара тIара ялат чуийцад тха механизатораша хIанзле. Во бац хьувкъам а. ХIара гектара тIара 23—24 центнер йоал.

КIи-марс 12 балха дийнахьа чакхбаккха дош деннадар механизатораша. Каст-каста догIаш а делхаш хIанз санна хаоттам хуле лаьрхIар кхоачашде низткъала хургда, хIаьта ялат хьакхари ардари къаьста долаш чуэца декхарийла йолча цхьоалагIча отряда кхы а халагIа хургда. ХIана аьлча, хьекха касарех улла ялат догIо дошадаьчул тIехьагIа докъадара дукха ха эшаш хул. Касараш кIалтIа ца даьхача гIулакх а хилац. ХIаьта а низ дIакхоачар дергда оаха ялат лаьрххIача юкъа чудена даккхара.

Сиха къахьег кхаш чах мукъадоахаш лаьтта оахаши болчар а. ХIанзле 1200 гектар гаргга чах цIендаьд. Цунах 800 гектар совгIа аьхад. Кхо бIаь гектара тIа мошача доакъара хьажкIаш дIайийнай. Уж кхы а кхо бIаь гектара тIа дIаювргйолаш я.

К. БЕКМУРЗИЕВ, «Назрановский» совхоза керттера агроном.

XII·МОСКВА·1985

КЪОНАЛА, МАШАРА, ДОТТАГIАЛА ЦIЕЙ

Машареи доттагIалеи иллеш дек дуккхача бIаьшеренний истори доацаш санна къонъенна йолча Москве. Тахан из — планета къонала столица я. Цун полпредаш — ерригача континенташкарча кагирхой викалаш — вIашагIкхийттаб Москве, шоаш машара, цхьоагIонна, империализмана духьалара солидарность чIоагIъяра тIехьа латтилга дIагойта.

ХIаьтта йистебаьнна тIом дагабохийташ, шозвткъа шу хьалха Европе йохаяьча моттигашкара кIур ихача хана дерригача Лаьттан къоналла викалаша соцадир демократически кагирхой Дерригдунен федераци вIашагIйолла, тIехьагIа фестиваль аьнна цIи дIаяха дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетараш чакхдаха. Дерригача дуненна дIахезар ишттa дукха нах боабаьча сигаленна кIал цу хана вахар дIадоладаьча ноахала оаз:

«Тхо вIашагIкхийттад дерригача дунен кагирхой цхьоагIо йолаш, байна новкъостий дагалоацаш, къонабарий говза кулгаш, ира хьаькъали энтузиазми кхы цIаккха тIема дIалург ца хилара дув буаш хилар дIакхайкаде».

Цу идеалашта тешаме хилар хьагойташ да 27 июле Москве кагирхойн студентийн XII Дерригдунен фестиваль торжественно хьаеллар.

Эггара къаьгагIа доле маьлха спектра бесаш хьагойташ яр тайп - тайпара бесаш дола байракхаш, къамий карнавальни костюмаш, фестивала символика тIайола транспаранташ. Фестивала пролог дIайоласлар Советий мехка къонала сийна Комсомольски аьнна цIи тиллача проспекте. Зизаш, байракхилгаш, къонала форума эмблемаш бе йоахкача иттaш эзараш болча наха дийна коридор хьаяьяр къонала, доттагIала, дикача уйлан доккхача цIей эпицентр йолча Лужникашка бодача трасса тIа.

Хозеи цIей хьисаве кийчъяьи я Лужникаш. Нахах хьаллйиза я трибунаш. БIаь эзар совгIа саг вар из цIей деза дакъа лоацаш.

Стадиона юкъерча ложа тIа ба — новкъостий **М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В .В. Гришин, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, С. Л. Соколов, Б. Н. Ельцин, Л. Н. Зайков, В. П. Никонов, К. В. Русаков.** Гулбеннараша чIоагIа дIаьхдаь тIоараш тохарца тIаэц уж.

Укхаза ба Вьетнама Компарте ЦК Генеральни секретарь Ле Зуан, кхыбола доазол дехьара пачхьалкхеи а политически а деятелаш.

17.00. Лужникашка хьахоз «Шера ба са мохк...» яха Москвай кхайкар. Цу ханча стадионе дека долалу Кремлевски курантий зов.

Хьалхарча зовнаца хувцаяла йолалу Малхбоалерча трибуна тIара фон — цIейна керттерчарех цаI йола. Цу тайпара «Наха хьаяь» фон 9 эзар я укхаза.

Трибунашка тIоараш детт — кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестивала делегацей марш - парад йолалу. Из хьаелл Куба — XI Дерригдуненъяр хиннача мехка делегаце.

Московски форумо вIашагIтехаб 150 совгIча мехкашкара 20 эзар совгIа нах. Планета къонала фестиваль — вIаши бовза, кхета, хIанзарча заман эггара ирагIдола дешаш дувца, доттагIала къовсамашка прогрессивни къоначар болама юкъара платформа кийчъе таро луш моттиг я.

Традицех хьадоагIача тайпара, марш - парад чакхъяьккхар феставала фусамдаьша. ХIанзарча форумерча Советий мехка делегацена юкъебоагIа ши эзар кагий нахи мехкарийи. ТIехдика къахьегарца, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца бокъо яьккхай цар советски кагирхой цIерагIа фестивале хила. Делегацецара хIара кхоалагIвар болхлочуни колхозникеи сий дола цIи лелаеш ва. Царца цхьан мугIаре ба — студентий, Iилман а творчески а интеллигенце викалаш. Кхы цхьаькха лоархIаме статистика: орденаши медалаши енна ва 469 делегат, Ленински комсомола совгIатаца белгалваьккха ва 150, ворхI бIаь совгIа бараш халкъа депуташ ба.

Фанфарий дото илле кхайкаду: «ЛадувгIа массане!»

Къамаьл ду кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестивала кийчо яра Советски комитета председатела В. М. Мишина.

Ленински комсомола, Октябра мехка кагирхоша, аьлар цо, чIоагIа раьза болаш моаршал хоатт Московски лаьтта, лерхIар Iалаьмате нийса долга хьагойташ «Империализмана духьаларча солидарноста, машара, доттагIала тIехьа!» аьнна девиз йолча фестивала делегаташкеи хьаьшашкеи. Со теш, эргаш политически кхетами уйлаши йолаш бале а, тайп-тайпарча мехкашкарча къонабараштa кхы а барт болашагIеи хьинарегIеи империализмана, милитаризмана, реакцена духьала отта Московски фестивало новкъостал дергхиларах.

Фестиваль чакхйоаккх шоллагIа дунен тIом чакхбаьнна 40 шу дузача шера. Фашистски уна духьаларча къовсама керттера дукъ дIадихьача советски халкъа Сийлахь-боккха Даймехка тIом бар из. ДIабаьннача тIема урокаш — тахан кердача «Крестови походий», «Седкъашкарча тIемий» планаш увттаераштa, халкъий бокъонаши кортамукъалеи гIожа телхаераштa лира дIахайттар да. Цхьаннена а бокъо еннaц мах баь варгвоацача сага керттерча бокъонна — вахара бокъонна кхерам тIатувса.

Дош лу Дунен халкъашта юкъарча кийчон комитета массазарча комиссе секретара - координатора Жан-Клод Кеннедена. Массехк минут яьлча хьаллотаергья кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестивала цIи, долчча беса аьлча машара, паргIатон, нийсхон гIулакха мутIахьа болча кагийча дегашкара цIаккха ца йовш йоагаш йола цIи, аьлар цо.

Стадионо оваци а еш Ж.-К. Кенреде хьаелл кагирхойн студентийн Дерригдунен XII фестиваль.

Трибунашка гIолла чакхдоал чIоагIа детта тIоараш. Шийтта эIамигача сагои йоIои стадионе хьаяхь Дерригдунен XII кагирхой форума эмблема тIайола йоаржаяь байракх. Из хьалъайяра сийлен бокъо еннай Никопольски южнотрубни завода термиста, СССР Лакхехьарча Совета депутата Морозов Сергейна, Н. К. Крупскаяй цIерагIча Московски областной педагогически института студенткана Остапова Иринана, Кортмукъален гIайрен кагирхой викала — шозза олимпийски чемпиона Альберто Хуанторенана.

ДIайолалу цхьаькха, хетаргах эггара торжественнегIа йола церемони — фестивала цIи хьаллотаелга.

Цо шийн никъ хьаболабаьб Ца вовзача салтечун каша тIара. Цу символически актаца фестивала доакъошхоша баркал оалаш дагалаьцай фашистски Германи эшаеш Сийлахь йоккха Котало яьккха 40 шу дузача шера советски халкъа, антигитлеровски коалице мехкий дерригача халкъийн эскарийи, партизаний, Духьален болама доакъошхой, антифашистий, демократий, патриотий цIаккха сийле йоврггйоаца подвиг.

ЦIераш даим Советски мехка исторе тIа дIаязъяь болча тIемен къахьегамеи ветеранаша кагирхой викалашца цхьана зизай гирлянда йиллар Ца вовзача салтечун каша тIа. ТIаккха кхозза Советски Союза Турпал волча авиаце Маршала И. Н. Кожедуба Даим йоагача цIера тIара хьаллотайир факел, эстафета санна дIаелар из фестивала делегаташка — «Уралмаш» объединене слесарга - сборщикага, Ленински комсомола совгIата лауреатага Ракитников Павлаген Г. В. Плеханова цIерагIча Московски халкъа боахама института аспиранткага Гагарина Галинайгеи.

Фестивала доакъашхошка а хьаьшашка а моаршал хоатташ къамаьл дир гулбеннараша безаме тIайийцача КПСС ЦК Генеральни секретара **М. С. Горбачева.** Цун къамаьлага чIоагIа теркам тIабахийта ла а дийгIар, дуккхазза дIаьхдаь тIоараш а дийттар.

* * *

ЦIей дIадоладара официальни дакъа чакхдоалаш торжественно ек дунен демократически кагирхой Гимн.

Аьттув хилба хьа, XII Дерригдунендар.

(ТАСС корр.).

ПАРТИЙНИ ВАХАР; БАЛХА СТИЛЬ

ИЗ КАМПАНИ ЯЦ

«ТIехдаьккха малар мелари алкоголизми дIаяккхара де дезарий хьакъехьа» болча КПСС Центральни Комитета соцам тIа аьннад: «Дукхача партийни, советски, общественни организацеша тIагIертта духьала ювлаш юхадеттац наха юкъе чIоагIденна малар мелилга... КертагIдаьккхад из болх дукхача наха, деррига халкъо беча балха хьисапе хиланза баргбоацаш хилар, хIара къахьегама коллективе тIехдаьккха малар мелар, моллагIча тайпара а къахьегама дисциплинеи порядоки телхаяр могийтаргдоаца хьал оттаде дезаш хилар».

23-ча июле арадаьннача «Сердало» тIа оаха дийцадар «Автоспецоборудоване» яхача опытно-экспериментальни заводе из болх мишта латт. Тахан оаха дувц «Красный молота» завода партийни организаце опытах.

— Из соцам ара ма баьллинге, — йоах завода партийни бюро секретара заместитела Кондрашина Ольга Фоминичнас, — партийни организацей секретаращца семинар йир оаха, хIаьта йоккхача цехашка партийни собранеш чакхъяьхар, къаракъаца хьоашал долаш мел вар учете оттавир, общественни организацешца цхьана де дезачун план оттайир.

Заводе болх беш я «ТIехдаьккха малар меларца къовсам лоаттабу а бокъонаш телхаяра профилактика ю а совет». Из латт 15 сагах. Цунна юкъе ба инженерно-технически болхлой, производстве хьалхалаттараш, партийни, профсоюзни, комсомольски актив.

Цун председатела, директора заместитела Крапивин Владимир Николаевича йоах:

— Из рекомендательни орган мара яц, новкъарле еш дар дIададаккхара, паччахьалкхен а къахьегама а дисциплина тоаяра боккха низ болаш я. ХьалхагIа Iалаьмате дукха прогулаш хулар тха заводе. Техкача гучадаьлар, дукхагIча даькъе из къаракъаца хьоашал тессачар бехкагIа хулга.

1975 шера заводе хьайиллар наркологически кабинет, хIаьта 1979 шера цунах диспансер йир 30 менги а болаш. ХIанз кхы а шеръеш я из. Диспансер хьайиллача гIоне кIезигагIа ухийт завода коллективо ЛТП дарба де нах. Из бахьан долаш 1974 шера денз 1984 шерага кхаччалца шоззеи ахаззен лохъеннай прогулаш. Тхо гIаддугаш хIама да из.

Крапивина истола тIа уллар Дальсаев Мувсай «Саг кIалхарваккха» яха книжка. Сайна из довзе а, ер фу книжка да аз хаьттача, Владимир Николаевича аьлар:

— Маларах доалача зенах, цо хIалакьеча наьха кхелех дувц укх тIа. Са йиш хилча хIаранега дешийтаргдар аз из. Массехк книжка нийца а нийца, цехий начальникашта, бригадирашта, комиссей председателашта дIаденнад оаха, малара тIакхуврашка дешийтар духьа.

Тахан майрра ала йиш йолаш ва со, цу книжка къаракъацара був баьха нах тха коллективе кIезига бац, аьнна.

— Къаракъа хьаьшаща лоаттабеча къовсаме партийни организацена гIо ду завода комсомольски организаце, — йоах Ольга Фоминичнас. Каст-каста рейдаш ю цар цехашка, бригадашка, заводской проходнойшка дежурство лелаю, лор-нарколог шоашца а волаш. Менна волаш а шоашца малар долаш а балха воагIаш саг вий хьож. Иштта, тIеххьарча рейде гучаваьлар малар дагахьа балха вена кхо саг. ХIанз цар гIулакх Ленински райисполкомерча комиссега дIаденнад. Царех хIаране токхаргда кхаь тумагара пхе тумага кхаччалца гIод. Балха коллективагара цхьаккха льгота йоацаш къахьега дезаргда цар. къаракъацара хьоашал дIадаккхалца.

Царна тара бараш кIезига бац заводе. Масала, царех ва 1974 шера денз заводе болх беш вола № 11 йолча цехера слесарь Ф. С. Ишмухамедов. Маларах кагирхой лорабе беза, ха яха а лакха говзал а йола болхло къаракъа тIехьваьнна лел. Рейда доакъашхой Iехабе гIерташ вар из ше меннар календулеи корвалоли мара яц, яхаш.

Бакъда, цун оапаш соцабир наркологически кабинета медсестрас В. И. Зверевас яьча анализо.

— Цу дийнахьа, — йоах Вера Ильиничнас, — массехк сага юхатоха цамогаш веха вар из. Кхыметтел ше дIавугача машина тIера чутоссавала а гIерташ.

Кхо шу да Ишмухамедов наркологически диспансера учете латта. Цун унахцIено во йоландаь. ЛТП дIа вохийташ лелавора из. ХIанзчул тIехьагIа менна кхы гучавоале, дарба де ЛТП дIавугаргволаш ва къаьна болхло. ХIаьта хIанз, Указо дIа ма леххара, транспортни цеха слесара Ф. С. Ишмухамедова гIод токхаргда. Цул совгIа, укх шера лургдолча кхойтталагIча алапех, бетта йоагIача премех. цу балха дийнахьа доагIача алапех ваьннав из, отпусках цхьа ди тIера я доаккхаш. Иззал зе да цо шийна а ший дезала а къаьвеннача дийнахьа даьр. Цо а кхычар а уйла е езаш хIама да из.

Пелинг безо мах болаш хилар № 2 йолча цехерча слесара В. Шаблановна а. Менна балха варах итт тума гаргга зе хилар цунна. № 5 йолча цехерча электросварщика В. Шугалова такха дийзар — 15 тума, № 9 йолча цехерча электромонтера Ф. Усачева, № 10 йолча цехерча слесара М. Штена, № 1 йолча цехерча болхлоша В. Петренкос, Ю. Бокова, кхычар текхар кхоккха тума штраф.

Верригa а ткъо гаргга саг ва заводе кхаь тумагара пхе тумага кхаччалца гIод текхар.

Партийни организаце а цун комиссе а балха кхыйола формаш а методаш а л. Дикка тоабаьб укхаза малара духьала бу агитационни а пропагандистски а болх. Лекцеш еш. профилактически мероприятеш чакхйоах, цехашка, бригадашка, поликлинике — массанахьа хьалтеха йоахк маларах доалаш дола зе хьагойта плакаташ, сурташ, кхыйола материалаш. Каст-каста арахец малара хьаьший бувцаш йола «молнеш», «листокаш».

Малар менна цхьа саг витац доагIаш дола тIаIазар ца деш. Цу гIулакха оарцагIбаьхаб парте, къахьегама, тIема ветеранаш, производстве хьалхалаттараш. Цу тайпара профилактически болх беш ба мастераш Ф. Щкробат, Ю. Невскин, В. Карпов. пенсионер Вербицкий Виктор Андреевич, кузнечни бригадай бригадираш — В. Акатовский, А. Карпцов, кхыбараш.

Бизза пайда эц партийни организаце къахьегама коллективах долча Законах а. Масала, «ТIехдаьккха малар мелари алкоголизми дIаяккхара де дезарий хьакхехьара» КПСС ЦК соцам арабаьллинге, массайолча цехашкарча партийни а кхыча общественни а организацешка дийцар цу соцамах, вIашагIъехкар цехашка а, участкашка а, бригадашка а болх бергбола антиалкогольни комиссеш, меларащца беседаш йир. Чакхъяьккхар заводской конференци. Цига тIайийцар дагадеххача хана моллагIча цехе, участке, бригаде алкоголизма духьала рейдаш елга, хьаким ва е болхло ва аьнна къоаста ца веш, хIаранена наркологически кабинета сестрас меннабий хьожаш анализ а еш. Цхьаццабараш бар азиази яйтаргьяц анализ, яхаш. Болхлой собране тIа а нийца — закона низ белар цу соцама партийни организаце.

Маларца къовсам лоаттабеча, партийни организаце пайда эц «Машиностроитель» яхача дукхатиражни газетах. Цун хIара номера тIа араювл къаракъа хьаьшех, маларо общества, сага шийна деча зуламах дувцаш йола материалаш. Цу темах лаьца дувц моттигерча радиоузле гIолла.

Малара тIакхуврашта дарба деш, агитационни пропагандистски болх беш ба заводской наркологически диспансера лораш-наркологаш Ю. Шидаев В. Бочарников, медсестра Н. Зверева, цар лекцеш еш, беседаш ю. Иштта я царех цхьаярий цIераш: «Алкоголах доала зулам», «Алкоголи производстве човнаш хилари», «Кхалсага мишта Iаткъ малар», «Алкоголь — унахцIенон моастагIа». «Алкоголи тIехьен», кхыяраш.

14-гIча цехерча машиниста-крановщика Левашов Михаил Григорьевича заводе болх бу 35 шу да. Из ше къаракъ молаш вац. Iалаьмате гIадваха ва из шоай заводе маларца лира къовсам дIаболабаь.

— Дог лазар, — йоах цо, — малара тIехьбаьнна дика болхлой, лакха опыт йола специалисташ бIаргагуш. Денгара-ди массаза доал къаракъо есаре бугаш латтар уж. Бакъда, хIанз дукха кIезигагIа ба уж тайпа нах тха заводе. Партийни а кхыча общественни а организацеша дика дIаболабаьб маларцара къовсам. Из кампани йоацилга гуш да. Цхьабакъда, сога хаьттача, кхы а чIоагIагIа цу гIулакха оарцагIъяккха еза еррига общественность, когашта кIалхара лаьтта доагаш санна хетийта деза къаракъа тIехьбаьнна, шоай а шоай дезала а ираз доаде гIерташта.

Иштта хеташ ба завода дукхагIа бола болхлой а.

Б. АБАДИЕВ.

Республика хьалхалаттача комсаш лелаерий совещани хилар укх деношка Наурски района «Калиновский» совхоза культура ЦIагIа. Цига дакъа лоацаш бар «Чеченингушвино» объединене, колхозийи совхозийи кулгалхой, специалисташ, производства хьалхалаттараш.

Комсаш лелаеча, уж чакхйоахача Iилман - техническа прогресс юкъейоалаярах, укх шерен дIахо йодача ханеи комсаш лелаерашта хьалхашка латтача декхарех а уж кхоачашдара де дезачох а доклад йир «Чеченингушвино» объединене начальника заместитела Г. С. Маркова.

Пренешка къамаьлаш даьчар дийцар шоашта карагIдаьннача дикача гIулакхех, кхы а овсарегIа къахьега шоашта новкъарле ечох, и. кх. дI.

Актив чакхъяьнначул тIехьагIа цига дакъа лоацаш хиннараш комсаш лелаеча пайда эцара яьча кердача техникага хьожаш хилар.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): Б. Шишханов — «Калиновский» совхоза керттера винодел, Б. Насуханов — «Новогрозненский» совхоза комсаш лелаерий бригадир, В. Никольская — «Чеченингушвино» объединене начальника заместитель, Г. Муцагов — «Кавказ» совхоза жаIуй бригадир, А. Осканов — «Победа» совхоза керттера винодел.

Р. АУШЕВА сурт.

КПСС ЦК ХИННА СОВЕЩАНИ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIа тIа).

данза партийни тIахьожам хила беза доакъар кийчдара, хьайбай боахам Iана кийчбара. Социально - бытовойи производственни гIулакхаш доаггIача хьисапе чакхдахара йолча Iана хьалхарча мероприятей ерригача комплекса болх чIоагIбе беза ахкан хана. Массанахьа а партийни органаш декхарийла я бахаш бола нах кхачан продуктащца биззагIа Iалашбара хIара денна йоакхо е.

Съезда кийчо ярга, хIанзарча хана мехка хьалхашка латта де лерхIараш кхоачашдарга диллача Iалаьмате чIоагIа боккха лоархIам болаш хургда отчеташи хоржамаши дика чакхдахар. Цар эггара чIоагIагIа новкъостал де деза партийни организацей денал чIоагIдара, нахацара цар бувзам чIоагIагIа хилийтара, бухсоццаш аьлча, парте кулгалдара лоархIам айбара. Де дезар да массанахьара а собранеш, конференцеш, съездаш партийни принципиальность йолаши доагIаш дар хьадехаши чакхъялар. Цар теркама юкъмоттиге латташ хила еза экономикана партийни кулгалдара, Iилман - технически прогресс елга сихдара, продукце дикал тоаяра, боахама доалдара йолча прогрессивни формехи методехи шерагIа пайда ийбара, Iилманеи техиканеи карагIдийнараш ларде а лувцаш, производство дегIакхувларан цун эффективность лакхъяран шийтталагIча пятилетке даха лаьрхIача толамел тIехдалара тIаерзаь йола таронаш лахара проблемаш.

Совещане дакъа лоацараша чIоагIа терко йир организационно - партийни идеологически балха формаши методаши эргаьха тоаяра боарам лакхбара долча дешай. Белгалдаьккхар новаторски хьисапе гIулакх чакхдаккхара, организованности дисциплинеи йолаш хилара шоай берригача балха тIа партийни организацеш хьокхам гойташ хила езилга. Массанахьа а цIенхаштта къамаьл хила деза хIара коммунисто уставо дIадехараш кхоачашдой хьахьокхаш, къахьегаме, быте, юкъарча вахаре, цу даькъе корта бохабеча маларашца къовсам лоаттабеча ше хьокхам телаш вий гойташ.

Отчетно - партийни кампани декхарийла я чура партийни демократи чIоагIъяра, партийни вахара ленински нормаш нийса лелаяра, критикеи самокритикеи дегIакхувлара эггара дукхагIа новкъостал де. Партийни наьха, берригача къахьегамхой дагардараш дикагIа хьагучадаха могаргда партийни организацешта, нагахьа санна парте мугIарерча членашта, лохерча партийни активана шерра трибуна дIалой.

Собранешка, конференцешка, съездашка терко а еш ювца еза КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума установкаш, Еррисоюзни Iилман-практически конференце рекомендацеш мишта кхоачашъю. ЦIаьха а хьажа везаш да сов тIехдаьккха лелайой-теш партийни организацеша массовии парадни мероприятеш. Аьлча, чIоагIа лоархIам болаш да дифференцированни хьисапе нахаца гIулакх леладар, хоадамболлаш волча сага йоакхо яр. Из бокъонца чакхдаккха йиш йолаш да, нагахьа санна идеологически балха дозал къахьегама коллективашка, бригадашка дIакхоачийте, цу юкъе хьинарегIа дакъа лоацаш яраш кулгалдеш йола кадраш а йолаш.

Шийтайпара эргалонаш йолаш хургья хIанзара отчеташи хоржамаши, цхьан ханна, айхха царца ювза а ювзаш ювцаргья КПСС Программа кердача редакце проекташ, КПСС Уставера хувцамаш, мохк экономически социальни дегIаахара Керттера лосташ. Боккха болх бе беззаргба хIара сага цу документий чулоацами политически маIани довзийтара, коммунистически мировоззрени чIагIъяра, дукхача наьха социальни хьинар дегIакхувлара даькъе царех пайда ийбара.

Совещане дийцар, отчетно-хоржамий кампани йолча хана къоастаде дезаш да — цига эшаш дале — хIатIаэтта кадрови дешаш. Ма могга опытни болхлой лора а беш, цуица цхьана де деза дог-уйла йоацаш наха юкъе организаторски болх бара даькъе къехкаш болча инициатива йоацаши инертнии нахах мукъадоалилга. Де дезар да терко а еш хоржаш йола партийни актив вIашагIйоллар. Хержа йола орган декхарийла я эггара дикагIча оагIорахьа партийни организацешта хьалхашка латтача декхарий хьакъехьа жоп дала, бокъонца йола представительни характер йолаш хила, кадрай тешаме резерв хила. Партийни комитеташка, партбюро харжа беза болхлой, мугIарера колхозхой, специалисташ. Iилман-технически интеллигенце викалаш, кхалнах. ЛерригIа де хьажа деза, хоржача партийни органашка, цу даькъе цар кулгалхошта юкъе, нагахьа санна парторганизацешка уж болаш бале, боагIача хьисапе къамех нах юкъебахийтар.

ЛоархIам болаш да отчетно-хоржамий кампанеца хаддензеи хоадамболлаши кулгалделга Iалашдар. Къаьстта терко е езаш да лохерча звеньяшка отчеташи хоржамаши дара. Компартей ЦК, парте крайкомийи обкомийи секретараш, бюро членаш хьинаре дакъа лоацаш хила беза юххьанцарча организацей коммунистий собранешка.

ВIаштIехьдаккха деза собранеш, конференцеш, съездаш центральнии моттигерчеи кепайоазонга гIолла, радиои телевиденеи чугIолла шерра йовзийтилга. партийни организацеш фу деш я наха дикагIа дIахайтара, уж малагIча проблемашка хьожаши къоастаеши я хайтара. Цо таро хулийтаргья парте берригa болх кхы а дикагIа дIахьокха, цох бола халкъа тешам чIоагIбе.

Совещане балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, секретара Н. И. Рыжкова, КПСС ЦК секретараша Б. Н. Ельцина, Л. Н. Зайкова, В. П. Никонова.

Совещане дакъа лоацаш хилар КПСС ЦК аппарата бехктокхаме болхлой, министерствайи ведомствайи партийни комитетий секретараш. ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, массови информацеи пропагандан средствай болхлой, КПСС ЦК-ча Iилман учреждениейи дешара заведенейи Iилманхой.

(ТАСС).

Хьалхалаттарий опыт—массанена

ТолашагIйола бригадаш

«Октябрьнефть» мехкдаьттех гази йоахача управленерча В. Платонен А. Канайчевен кулгалдеча скважинашта капитальни ремонт еча шин бригада бIаьрчча шу хьалха кхоачашъяьй цхьайтталагIча пятилетка задани.

Шийтайпара беркате хилар В. Платона бригадана 1984 шу. ХIана аьлча цу шера Еррисоюзни социалистически яхьа итогех цу бригадана кхоалагIа ахчан преми елар.

Технологически дисциплина лерттIа хиларах, бригада къахьегам нийса вIаштIехьбаккхарах, хIаране шийна хьалхашка латта декхар кхетадеш хиларах лакха да Платона бригаде технико-экономически хьокхамаш.

Кхо шу да цу бригада хозрасчетах болх бу. ХIанз аттагIа да балха планироване, шийх визза производства да лоархI хIанз хIаране, хIана аьлча, алапе смета бригада члений лоIамагIа я. Бригада балха лостам телар бригадни совети цун мастери ва. Нагахьа санна шу долалуш администрацеи бригадни советои оттадаьча договорагIа моллагIа пункт кхоачаш ца еш юсе, цу тIулакха бехке йолча оагIоно хаьдда жоп дала ма дезий хозрасчетах къахьегаш хилча.

Бригада преми дIа-хьа екъилга хIаране къахьегама юкъе хьоча даькъага хьежжа да. Цо лакхъю къахьегамен производственни дисциплина.

Бригадни совета чубоагIа мастер В. Платон, бурувдеттар В. Арсаханов, бурувдеттачун гIонча В. Мусаев, кхыбараш. Духхьал производственни дешаш къестадаь Iац совет. Бытови дешаш а дувц цо. Боккха ба цун низ.

В. Платона бригада керттера чIоагIале я ала мегаргда Арсахановгlар бурувдеттарий династи: Султан, Руслан, Ваха. Кхоккхе воша бурувдеттачун говзал тIехдика караерзаь ва. Ерригача управлене а дикагIа йолчарех лоархIаш я Вахас кулгалду вахта.

Балха процессаш сихъяра бригада хадданза кердадар юкъехувл. Дукха ха йоацаш бурув лаьттагIа чудохийтилгеи хьалдоаккхилгеи хала, дукха къахьегам дIабодаш а операцеш лоархIаш яр. Бакъда, хIанз керда КМУ, АПР-28Б яха штангови дIоагIаш юкъедоаладаьчул тIехьагIа дикка аттача даьлар из гIулакх. Из а цу бригадана карагIдаьнна хIама да.

Скважинашта ремонт еча хана дукха къахьегами хаи дIайодар наха болх бергбола моттиг вIаштIехьйоаккхаш. Из гIулакх аттача даккхар духьа металлически площадка хьайир бригаде. ХIанз скважинана монтаж яь баьнна кхычахьа болх бе болхача хана из площадка дIахьу бригада.

ХIара скважинана ремонтни балхаш дIадоладалехьа мастер хьож ремонт яра фу эш, цо мел ха дIалоацаргья. Хьалхе а мел эшача оатхалашта, оборудованена, инструмента заказаш ду. Из еррига кийчо аргIанарча скважинана ремонт ешше вIаштIехьйоакх. Цо таро лу кердача скважинана ремонт яра йола ха дикка лоацъе.

ЦхьайтталагIча пятилетка шерашка В. Платона бригада декхарийла яр 47 скважина тоаяь яккха. ХIаьта цо хIанзле йистеьккхай 51.

Юкъера лаьрхIача хIара скважина тоаярга дIайода ха 11,1 ди-бийса да бригаде. БIаьрчча НГДУ гIолла лаьрхIача 11,4 ди-бийса долча. 33,3 эзар сома маьха бийдал, материалаш, энергоресурсаш кхояьй бригадо пятилетка шерашка. Цо тоаяьча скважинашa укх пятилетка планал совгIа 30180 тонн мехкдаьтта деннад.

«Грознефть» объединене хIара шера хулача конкурсни яхьашка дакъа лоац бригадо. ХIаьта цига массаза призови моттигаш а йоах.

В. Платона кулгалду бригада комсомольско-кагирхой лоархIаш, я юкъера лаьрхIача 26 — 27 шу даьнна нах ба укхаза къахьегараш. Вешта, мастера ший а даьнадац 27 шу мара. 1981 шера денз бригада кулгалхо волаш хьавоагIа из.

* * *

Итт шерал тIех ха я скважинашта капитальни ремонт еча бригадана Александр Иванович Канайчев керте латта.

Эггара чоалханегIен бехктокхамегIен дола балхаш да цу бригада дераш. Скважинашта капитальни ремонт еча цехе дикагIа йолча бригадашта юкъе лоархIаш я из.

— Массадолчун корта ба дисциплина — йоах Александр Ивановича, — хьалха даха ца дезаш хIаране дизза декхар кхетадеш хилар.

Цудухьа хургда-кх из 1984 шера 2 октябре ихе шера задани бригада кхоачашъяь хилар. Цу юкъа 12 скважинана ремонт яьй цо. В. Платона яр санна хозрасчетах болх беш я Канайчева бригада а. Цудухьа производствана доал делга, дисциплина, коллективни цхьоагIо чIоагIъеннай бригаде.

Коллективе боккха теркам тIабохийт хьехамчал леладара, къахьегама ветеранаша шоай опыт кагирхошта дIаялара. Цу тайпара йIаьхий опыт йола нах бригаде болаш ба. Царех цаI ва бурувдеттар, коммунист Анатолий Григорьевич Гречаный. 19 шу да цо бригаде къахьега. «Грознефть» объединене дикагIа вола хьехамча лоархIаш ва из. Цо хьалхеваьча кагирхоех ва комсомолец С. Рудзинский. Техникум яьккхачул тIехьагIа вера из коллективе. Анатолий Григорьевича хадданза гIо дарах хIанз дика бурувдеттар хиннав цох.

Бригадерча дикагIа болча производственникех дувцача хана ца хьоахадича нийса хургдацар кагирхой хьехамчех Н. Богдановх, С. Вакуленкох, бурильщика гIончах А. Ткачевх.

Цхьан дешаца аьлча, шоай декхар дизза кхетадеш. Даьхен рузкъа дебадара цхьаккха кхо ца деш къахьега коллективаш дукха я «Октябрьнефть» НГДУ. Царна юкъе а белгала я 1986 шера хьалхарча квартала план кхоачашъяь уж ши бригада.

А. ЛАДИК,
«Грознефть» объединене социалистически яхьа йоккхагIа йола инженер.

ГIАДВУГА ТОЛАМАШ

Оборудоване технологически режим нийса лелаеш, цунна реконструкци еш къахьегарах ер шу дIадоладелча денз цхьа эзари бархI бIаьи тонн совгIа условни доагор кходаьд «Грозэнерго» районни энергетически управлене энергетикаша.

Коллективашта юкъе льржача яхье котъяьннарех я Грозненски ТЭЦ-а №№ 1, 3 йола объединенни электростанцеш, «Грозэнергоремонт» яха ремонтно - наладочни предприяти.

Производстве къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб № 2 йолча ТЭЦ-а турбина машинист Ленина ордена кавалер Иванушкин Алексей, «ГОЭЛРО плана 60 шу дизара» цIерагIча № 1 йолча электростанце электромонтер Колин Михаил, турбинайи котельнейи цехий начальникаш Григорьян Эдуард, Крашин Иван, слесарий бригадираш Таaев Iаьла, Жульков Анатолий, мастераш Канарский Алексей, Радионов Павел, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

ПЯТИЛЕТКА — 2,5 ШЕРА

38-лагIа шу да Октябрьски Революце ордена кавалер, коммунист Хажиев Iимран механизатор вола. Царех 20 совгIа шера «Кошкельдинский» совхоза тракторни бригадана кулгалдеш хиннав из. Дукхача юртахошта Iомаяьй цо механизатора говзал. ХIанз совхозера дукхагIбола трактористаш цо Iомабаь ба. Царна юкъе ба Ильмани Лечеи Исхаджаевар, Абаев Ризван, Исманлов Султан, Исаков Лом-Iаьла, дукха кхыбараш. Даьна уллув трактористa болх беш ба цун къонгаш Лема, Леча, Оалхазар. Цар массане шоай хьехамча лоархI Iимранах.

ХIанз а бригадана кулгалдеш хила йиш яр опыт йолча механизатора. Цхьабакъда, кхыча тайпара къоастадир гIулакх — трактор хьа а нийца техниках мишта пайда эца беза массанена дIахьокха лаьрхIар цо. Боахама кулгалхой духьала баьлча а ше лаьрхIар чакхдаьккхар. Кхо шу хьалха низ бола «ДТ-75» трактор хьанийцар цо. Къона волаш санна дIаболабир трактористa болх. Шиъ ах шера кхоачашдир цо цхьайтталагIча пятилетка декхараш. ХIанз хьатIадоагIача шера чотах болх беш а ва.

Шийкъонгашца цхьана совхоза комсий плантацешка болх беш ва Хажиев Iимран. ДIадахача шера цар болх беча бригада хIара гектара тIара 65 центнер йолаш комсаш чуйийцай.

— Лакха овсарле йолаш болх бу оаха укх шера а, — дувц Iимарана йоккхагIволча воIа Лемас. — Комсий мугIарашта юкъе шозза культиватор яьккхай, лазараштеи зедеча хIамаштеи духьала молхаш техай ялхазза.

Комсаш лелаерашта атта доацача укх шера а дика хьийкъа комсаш кхее лаьрхIа хьинаре къахьегаш ба механизаторий дезал.

М. ХАЛУХОЕВ.

Мишта ю Iан кийчо

Мел леткъа беза нах

Укх деношка КПСС Грозненски горкоме письмо деннад. Из яздаьраш ба Фасадни улицагIа № 22 йолча цIагIа баха нах. Уж леткъаш ба подвалашкара турбаш яьнъухаш я, цига чулаттача хиво пенашта даим тIунал тIалоаттаю, уж харца тарлуш да, яхаш. Письмо яздаьчар нийса хьалхадоах, нагахьа санна цунна просадка хуле, из хIанзэе а йоагIа службаш тохаенна де доагIар деш дIадохийташ долчул паччахьалкхен дукха зенегIа хургда гIулакх тIехьадоале, яхаш. ХIаьта цу гIулакха оарцагIъяла езаш йола Заводской района ЖЭУ-3 пIелгпIелгах ца тохаш Iеш я.

Цул вогIча хьале да ший хана йоакхо ца еш дита Кирова цIерагIча проспектера № 33 йола цIа. Цу чу бахача наха дукхаза лоткъамаш ахийтадар лакхе латтача партийни советски органашка. Цун инженерни коммуникацеш пайдана йоацача яьнна. подвалаш аханега кхоачаш хийи нувхаши чулатташ я. ХIаьта из цу тайпарча хьале латта цхьа шу а дац. Иштта ийрчача кхаьча коммуникацеш йола цIенош городе тоъал дукха да.

ТIаккха фу деш я города жилищно-коммунальни службаш? Цар дукха объективни бахьанаш лех шоашта бехказа бувлара, квалифицированни специалисташ тоъац, материально-технически Iалашо эсала я, яхаш Iокадаш ба. ХIаьта гIулакх хайра цхьан меттера доалаш дац. Шеко яц, цу служебай болх аттачарех бац, йолаш я белггалара халонаш а, бакъда, гIулакх ахастагIа хилара керттера бахьан — къахьегамхоша дIадехар кхоачашдара ханнахьа оарцагI ца балар, из тесса дитар. ХIаьта цу тайпара оамалаш хургьяцар цу хьакъехьа бехктокхаме болчаргара доагIар дизза хьадехаре.

Из бакъдара кхы а масалаш доаладергда аз. Массехк шера Черноречье поселкера Ашхабадская улицагIа № 22 йолча цIагIа баха нах «Грознефтеоргсинтез» объединене ЖКУ-гахьа дода наькъа тоатолг даьккха хадданза цига шоай бала кодабе ухаш бар, кхыча лакхе латтача организацешка а ихар. каьхагаш яздир. Цун уллув гIолла дIайода йIовхала трасса йохарца хьауха хий цар цIен кIала ухаш хиннад. Дукхача хана иштта ЖКУ кулгалхой сагото ца еш из дитар бахьан долаш нах дIахо чубаха кхераме долча хьале эттад из. Цига баьхачарна кхыча наха чIоаггIа эшаш яле а керда фусамаш ца ялча даьннадац гIулакх. Цу тайпарча ден тIа кхаьчай Орджоникидзе городокера № 345 йола корпус а. Цун кIала хий чуухаш хиннад лоалахарча комплексни приемни пунктера. ХIаьта из пункт ше хIалакхиннай.

ДIауйла елаш, кIезиг-дукха цу служебай болхлой шоай долаш долча кхоачамашка хьежжа мукъа оарцагIбаьлча хила тарлуш доаца мел зе даьд паччахьалкхенна, мел бохам баьб наха. Жилищно-коммунальни службай кулгалхой, гIулакхерча наьха къахьегамен технологически дисциплина геттара лоха хиларца, цар хан-ханнахьа планово-предупредительни ремонташ ца ярца хьахиннад из деррига.

Белгалдаккха доагIа, цIенош гуччахьа дохаш латташе а хIаман шек боацаш с ниловзалаш уттаеш бола цу службай бехктокхаме болхлой дукхагIча хана бехк ца беш бусилга. Цу тайпара талмастал гойтараш кердача жилищни законодательствас административни меттел, уголовни а бехктокхаме оза йиш йолга белгалдаьккха доллаше а.

Из белгалдаьккхар март бетта хиннача городской партийно-боахама активе а. Цига дийцар городе бахача наха коммунальни гIулакхаш лоатталелга тоадара де эшарех. Цу тайпара дош цига дувца оттадаь хилар а эггара хьалха дувладенна дар жилищно-коммунальни боахамо болх ледара барца, соахкара Iа чIоагIа низкъала хиларца, цу гIулакха городской боахам лерттIа кийчбаь ца хиларца. Укхаза белгал ца даьккхача далац из актив хилалехьа парте горкома 1984 — 1985 шерара Iан замалахьа цIенош йовхал лоаттаяра балха итогашка а хьежа бехке бола цхьабола кулгалхой цIенхаштта партийни хьисапе бехктокхаме эзалга. ХIаьта активе яьча доклада тIа а из ювцаш къамаьлаш даьчар а белгалдоахар гIулакх овлангара декъ хувца, жилищно-коммунальни боахама материально-технически база дикка чIоагIъе, кулгалхой бехктокхам айбе боагIилга. Къаьстта бахача наха дIадехараш теркал а деш. Из Iалашдара ерригa службаш, советски органаш декхарийла яьир мероприятеш оттае.

ТIаккха кхетадеш да ши-шегIа хIанз хаттар оттилга: «Фу даьд цу службаша кердача сезона кийчо ярa. дукха ха ялалехьа Iа-м кастта юха дена хьаоттаргма дий?!»

Июль бутт юкъекхоачаш цхьаь цхьаи городерча халкъа депутатий районни Совета исполнительни комитето цу хьакъехьа йоагIаш хинна мероприятеш оттаяьяцар. ХIаьта «дьтто воагаваьр, хина фо детташ хиннав» яхача халкъа кицо ма яккара дIадахача Iай шелал чIоагIа лайна болчар хIанз ара ахка латте а тахан цунна уйлеи саготои еш ба. Царгара юха а листо жалобаш ух кийчон балхаш хIана санна ледара дIахо а лелаш хуле юха а шоаш Iазапе оттаргба, яхаш.

Цу служебай, райисполкомий партийни организацешкара хатта безам боагIа парте Центральни Комитета апрельски (1985 ш.) Пленума решенеш хIанзле йицъялийтай-те цар? аьнна. Цига хаьдда ма аьнадий къаьнача тайпара болх белга кхы дIахо могийтаргдац, къахьегама гIулакхашцара психологи хувцанза яргьяц, аьнна. Кхы вIалла деце лакхе вай белгалъяьхача активе хаьдда белгалдаьккхадар, партбюроша администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабара йолча бокъонех ледара пайда ийбелга, коммунистий кулгалхой отчеташка нагахьа мара а цIенхаштта а ла ца дувгIилга. Цудухьа хургда-кх шоаш бехке беш республикански кепайоазон тIа араюовлача материалашта кхыметтел жоп ца луш уж бусаш хилар, шоай болх тоабара лерттIа оарцагIбоалаш ца хилар. Царна цIаьхха а дагадохийтача бакъахьа хургда Еррисоюзни Iилман-практически конференце нов. М. С. Горбачева аьнна дешаш: «ФуннагIа-моллагIа долла объективни бахьанаш нийсденнадале а наьха хьашташ теркал ца дер цхьаккха тайпара бехказа валийта вагIац. Къахьегача сага хьашташца тарлургдоаца гIулакхаш вай хинна а дац е хила йиш а яц. Из вай, коммунистий, принципагара хьадоагIа дош!».

А. СКРИПЧЕНКО,
парте Грозненски горкома общи отдела заведующи.

ХА ЙIАЬХА ХИЙЛА ХЬА, ЛЕЙЛА!

ДИКАЧА НАХАХ

Кхо шу хьалха Пхьилекъонгий-Юртара школа чакхйоакх Айдаева Лейлас. ХьатIакховч балха яха еза ха. Цхьабакъда, цун уйла е езаш хиланзар из. ЙоIо хьалхе а къоастабаьбар ше дIахьоргбола никъ.

Ханна эггара эIамагIйола Лейла хьалкхийнаяр боккхача дезале. Хьаьнала къахьегаш бар дан нанеи, уж санна хIама хьадара тIера бар боккхагIбола йижарий. ХIаьта цар дезалерча пхе саго эггара халагIа йолча моттиге — ферме болх бу дикка ха яр. Юрта бахача наха а «Назрановский» совхоза къахьегамхоша а доккха сий дора скотник волча даь Аюпа, доаркаш болча наьна Халимата, йижарий Зайнапа, Тамаре, Сацитай. Хьайбаш леладерашта юкъе хьалхле йоахаш хьа а боагIар. Къаьстта белгалъяьннаяр йоккхагIйола йоI — Зайнап. Цу 1982 шера хIара Iаттагара 4186 килограмм шура яьккхар цо. совхозе рекорд а оттаеш. Цхьа шу дIадахийтацар Зайнапа 180—200 процент план кхоачаш ца еш. Иштта дика къахьегар вокхар а.

Даьи наьнеи никъ хьаллаьца дIаяхаяр кхо йиша. Царна тIехьа дIаяха лерхIаш яр школе деша ягIаш йола Лейла а. Хьаэц доахан. Цунна ца ховр дIахьехаш хул опыт йола Халимат, Зайнап, кхыбараш. Цо бIуболийт, халонашта духьалотта низ лу. Доаханга дика хьож Лейла, уж латта моттиг цIена лелаю.

Iан замалахьа къаьстта халагIа хул доахан леладе. Дале а, Iуйрийна пхи сахьат даьлча гIоне бийса яххалца ший доаханна гIулакхдеш ферме хулар Лейла. ДукхагIа шура тела долалу хьайбаш.

1983 шера хIара Iаттагара 2504 килограмм шура йоаккх цо, ший план 132 процент кхоачаш а еш. Долче, яхье дукхача доаркел хьалха а йоал.

Цхьабакъда, дIадахача шера Пхьилекъонгий а совхоза кхыча а фермашка эггара дукхагIа — хIара Iаттагара 4181 килограмм шура. Дзаурова Циэша яьккхай. Цунна хьожаяьй хьалхара моттиг. ХIаьта шоллагIа моттиг яьккхай Наьсар-Кертерча ферме болх беш йолча Темирханова Маржана, кхоалагIча метте я Айдаева Зайнап. Шоай планаш тIехкхоачашъяьй Лейлас а цун йижараша Тамаре, Сацитас.

Декхараш толаме кхоачашдой а шийна карагIдаьнначох кхоачам а хинна Iе дага йолаш яцар къона доарка.

— Укх шера 3 эзар килограммага дIакхача лерхIаш я со, — аьлар йоIо.

— 3 эзар килограмм яккха хьожаргья со а, — ший дег чу дар хьа ца аьлча Iеяланзар цун йоккхагIйола йиша Тамара.

— Со 2800 килограммага дIакхача уйла йолаш я, — тIатехар Писеягина Нинас.

— Акхар миссел шура яккха хьожаргдолаш тхо а да, — чIоагIо йир къонача доаркаша Аушева Мовлатханеи Дарсигова Iайнаси.

Лоацца аьлча, сийгах боккха цIера ала боалаш санна яхь яьржар мехкарашта юкъе. ЦIенача дегаш тIара дар цар яьхараш. Цу дешаша а цар деча гIулакхаша а хьахьокхар бизза бола Даьхен патриоташ уж мехкарий хилар.

...Сиха дIайода ха. Мишта кхоачаш ду-хьогI Айдаева Лейлас ше тIаийца декхар. «Назрановский» совхоза профкома председатела Булгучева Светас яхачох, Лейлас укх шера ялх бетта хIара Iаттагара 1588 килограмм шура яьккхай.

Гуш да 3 эзар килограмм а кхы дукхагIа а яккха низ дIакхоачаргболаш йоI хилар. Цо санна хьинаре къахьег АйдаевгIар Зайнапа, Сацитас, Тамаре, Халимата, вай лакхе бийцача мехкараша.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: «Назрановский» совхоза хьалхалатта доарка Айдаева Лейла.

ХЬАЬНАГIА А ДИКАГIА А...

ЙоагIачул итт тонн дукхагIа а йолаш, Даьхенна шура дIаялара ах шера план кхоачашъяьй районо. Цхьабакъда, из кхы а дукхагIа дIаяла йиш яр шура хьаьнагIа хилийтара дерригача боахамаша де доагIар даьдаларе.

Масала, «Красный пахарь» яха колхоз. ДIабахача ялх бетта планал совгIа 28 тонн шура ехкар цо. Из во хьокхам бац. ХIаьта а шурий хьоанал 3,6 процент мукъагIа хиннаяларе кхы тIа а 67 тонн йохка йиш хургьяр.

Шурий хьоанал лоха хиларах паччахьалкхенга ехкача шурах дIа ца лоархIаш йитар Ленина цIерагIча колхоза 28 тонн. «Коминтерн» — 13,6 тонн, и. кх. дI. Вешта районо дIаенначох 40 эзар сома маьха, 118 тонн шура йисар дIа ца лоархIаш.

ДIабахача ялх бетта паччахьалкхенна дIаеннача шурах 82 процент цхьоалагIча сортах хилар. Соахка цу юкъа дIаенначул 16 процент дукхагIа я из. Цхьабакъда, укх шера тIаийцача декхарел 13 процент кIезигагIа я. Шоай декхарех ши боахам мара лоархIабанзар — «Виноградный» совхози «Червленский» колхози. Хьалхарчо ехка ерригa шура цхьоалагIча сортах яр, хIаьта шоллагIчо ехкачох — 99 процент.

Паччахьалкхенга ехкача шурах цхьа дакъа, хьоанал лоха а йолаш, шоллагIча, кхоалагIча сортах мара йоацаши вIалла сортни йоацаши хиннадаь дIабахача ялх бетта 48750 сом зе хилар района.

Даьхенна шура йохкара ах шера план кхоачашъе района доккха новкъостал дир шоай доалахьа доахан леладеча наха. 175 тонн шура дIачуелар цар из дIаийеча пункташка. Уж бецаре колхозийи совхозийи хьайбаш леладераша ах шера планах гаргa а лоархIалургбацар. ХIана аьлча, масала, Ленина цIерагIча колхозо ах шера ехка шура планал 160 тонн кIезигагIа яр, хIаьта «Путь к коммунизму» колхоза — 110 тонн. Цу шин боахамо дIа ца луш йиса шура, дукха хIама ца эшшаш, «Сарысуйский», «Виноградный» совхозий хьайбаш леладераша ялх бетта дIаеннар миссел я.

ДIахо йодача хана шура дукхагIа яккха, из хьаьнагIа а дикагIа а хилийта еза района хьайбаш леладераша. Из де таронаш я.

Е. КВАСИН,
юртбоахама продукци кийчъяран дикалах йолча Шелковской района паччахьалкхен инспекце инспектор.

Соахкарчул дукхагIа

А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалхалаттачарех лоархIаш я номер 38-6 йолча установка коллектив.

Къонача инженера А. Болдина кулгалдеча цо, вIаштта пхе декадах хьалхара моттигаш яьхай. Духхьал укх шера дIабахача ялх бетта планал совгIа дукха мехкдаьтта продукци арахийцай. ХIаьта из тIехдика а я.

Шоай коллектива гIулакхех, социалистически яхье цо доахача толамех дувцаш установка начальника аьлар:

— Къаьстта хьинар айдаь къахьег тха коллективо укх шера. ГIулакаш дикагIча оагIорахьа тоадара цIенхашта новкъостал ду къахьегам бригадни хьисапе вIаштIехьбаккхаро. Кхом бара доккха гIо ду лицевой счеташ юкъейоалаяро.

З. АЮБОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БОЛГАРИ. Силистрера агрегатни станокаш ю комбинат — отрасле эггара йоккхагIчарех предприяти я. Укхаза арахец агрегатни станокаш, транспортно-заготовительни системаш, кхыйола оборудовани. Продукце 80 процент советски заказчикашта лаьрхIа я. Коллективо доккхал ду ший клиенташкара рекламацеш йоагIаш ца хиларах. Цун ларде латт — «СССР-а йолча продукцена — болхлой гаранти» яхача девизах яьржа социалистически яхь.

СУРТА ТIА: сборочни цехе.

А. СМИРНОВА сурт. ТАСС.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

«СЕДКЪАШКАРЧА ТIЕМАЙ» КХЕРАМ ДIАБАККХА

Дерригача дунен тIа шерра баржаш латт Вашингтоно кийчъеча космоса милитаризаци яра кхерамеча планашта духьалара болам. «Седкъашкарча тIемашта» духьале оттаяр дIадех тайп-тайпарча политически партеша, профсоюзнии общественни организацеша, Iилманхоша, политикаша, паччахьалкхен деятелаша. Цар массане а дувцар вIашагIкхет машарен адамлени кхела уж сагота боландаь. Дукхача выступленешка, петицешка, заявленешка белгалдоах, «седкъашкарча тIемашта» герзаш кийчдаро дунен халкъашта юкъерча гIулакхий ерригa система толхаярга гIулакх кхоачадергхилар, политически тIемеи конфронтаци иръергхилар, кхы а чIоагIагIа кхерам тIаоттабеш герзаш Iоаде доладергхилар.

Ший авантюристически уйлашта духьалара гIулакхаш дегIадоагIилга гуш йолча американски администраце дукхагIа Iоткъам бу НАТО гIолларча ший союзникашта, космоса милитаризаци яра йолча ший планашта уж юкъеоза гIерташи цхьана низаш оарцагIдаьха оппозицена духьалъотта гIерташи. Вашингтоно ультимативни тайпара царгара хьадийхад кховзткъа ди дала лехьа «седкъашкарча тIемай» программана юкъе шоаш дакъалоацаш хилара дош къоастаделга. Амма цу шантажах хIама хиннадац. «Вашингтон пост» яхача газето яздеш ма хиллара, «французаш юстэра латт, немций чIоагIа сагота ба, хIаьта японцаш Пентагоно лийрхIача тайпара йоацаш дукха кIезигагIа энтузиазм хьахьокхаш ба».

Ма дарра аьлча, американски «седкъашкара тIемаш» хьаллацара хьакъехьа массанахьа дIакхайкадаьр — из Тэтчера консервативни правительство я. Цхьабакъда Лондоне а чIоагIа лоралуш ба. Хьагучох духхьал из бахьан долаш хиннад укх деношка английски оборона министр М. Хезлтайн Вашингтоне вехар а. Цуцца къамаьл деш США оборона министр К. Уайнбергер Англера кхыча малхбузенъевропейски мехкашта «хьокхам» гойта а космоса милитаризаци яра программана юкъе дакъа лацара хьакъехьа хьалдда декхараш дIатIаэцийта а гIерташ хиннав. БIарчча хьаийцача из къамаьл нийса хеташ Хезлтайн хиннавале а, цо белгалдаьккхад, цу программана юкъе Англе дакъа лацара хьаьддача формай хьакъехьа дувца хIанз а сов хьалха да, аьнна.

Малхбузен Европерча дика уйлаш йолча политикаша, кхыметтел ВIашагIкхийттача Штаташкара бараша а дика кхетаду иштта уйла ца еш Пентагон космосе кхача гIертилга ВIашагIкхийттача Штаташа дIадоарикадаьча герзаш Iоадаро царна совле ца ялар бахьан долаш хилар. ЦаI шоллагIчоа тIехьа доаккхаш стратегически герза керда тайпаш юкъедаьхад США-с. Цхьабакъда царех цхьаннe а шоашта хIама кхетаргьяц аьнна тешам совбаьккхабац царна, е баккха йиш а яцар. Цар гIулакхашта лоагIаш дола жоп тийннад Советски Союзо массаза а. Ядерни тIем тIа котало йоаккхаргья яха США расчеташ цхьаккха дош доацар да, хIана аьлча ядерни бекхам юха берза йиш йолаш боацандаь.

ТIема тIаIчонна Советски Союзал хьадда совле яккха гIерташ Вашингтоно лелабу никъ гаьнара дар ца гуш леладеш хIама долга дикa холуш да. Американски кераштa из дезе а ца дезе а дукхагIа бола нах тешаш ба вай планета массане а юкъара цIа хиларах берригаш цхьатаррарча боараме из а цун кхерамзле а лорае хьашт долаш а ба. Духхьал из бахьан долаш ба уж космосан валари Iазапи дахьа моттиг а ца еш машара гIулакха из караерзаяр духьа дерригача халкъашта машара гIулакхашта эшарашка хьежжа хургйолаш паччахьалкхений низаш вIашагIтохара тIехьа.

ЦХЬАТАРРА БОКЪОНАШ ХИЛАРА, ДЕГIААХАРА, МАШАРА ТIЕХЬА

Кене столице Найробе чанкхъяьннай 1975 шера ООН-о дIакхайкадаь хиннача кхалсага итт шера обзорах оценкан лаьрхIа хинна Дерригдунен конференци. Из хиннай 15 июле денз 26 июле кхаччалца укх девизагIа: «Цхьатарра бокъонаш, хилар, дегIаахар, машар».

150 совгIча мехкашкарча делегаташа, цу даькъе Советски Союзерчо а чIоагIа тоам хиларца белгалдаьхад, итт шеро кхалнаьха политически сакхетам лакхбара, шоай мехкий вахарера, дунен халкъашта юкъерча гIулакхашкара цар лоархIам айбара, машар, герзаш дIададахар, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсаме цар хьинарегIа дакъалацара гIо даьлга. Дунен кхалнах тIехь - тIехьагIа дукхагIа духьала ба империализма низаша лелаеча агрессе, паччахьалкхен терроризма, расизма, апартеида политикана, къонача кортмукъаяьннача паччахьалкхений демократии паргIатон тоIае гIерташ, царна неоколониалистически эксплуатаци еш леладеча гIулакхашта.

Делегатий дукхача выступленешка — из хьаьекха да конференце керттерча документаш тIа — лерргIа хьахьекха да ядерни тIом ца хилийтар, лаьтта гераш Iоаделга юхатохар, уж космосе доаржа ца дайтар, ядерни герз кIезигдар, цул тIехьагIа цIендаь дIадаккхара, агрессии суверении паччахьалкхений гIулакхашта юкъегIертилгеп соцадар — эггара хьалхарча аргIагIа кхоачашде деза декхараш.

Конференце трибуна тIара цIаьнха а кхы цIаьнха а хьахьокхаш дар бокъонна кхалнаьха хьал тоаделга массане юкъара машари кхерамален чIоагI а еш мара хила йиш йоацилга.

Конференце могаьлча кхалнаха дискриминаци елга дIаданкхара йолча комитета доклада тIа белгалдаьккхад, политически, экономически, общественни вахара ерригача сферашка кхалнаьха хьал тоадара, цар цхьатарра бокъонаш хулга Iалашдара даькъе социалистически мехкашка доккхий толамаш даьха хилар. МаIачІ наьхен кхалнаьхен цхьатарра бокъонаш хилар социализма мехкашка гарантированни конституционни принцип а хинна дIаэттад. Советски Союзен кхыча социалистически мехкийн опыто хьахьокх кхалсаг йизза лоала кIалхара яккхар, цун цхьатарра бокъонаш хилар, общества вахаре цо хьинаре дакъа лацар — из экономически социальнии дегIаахара хилан за даргдоацаш хIама да.

Кхалнаьха Дерригдунен конференци толаме чакхъяьккхар — из 40 шу хьалха ООН вIашагIйоллача хана цунна хьалхашка оттадаь хинна дика декхар, — хьагIайоагIа тIехье тIема кхерама кIалхаръяккхар, сага керттерча бокъонех, саг лоархIаш хиларах, маIа нахи кхалнахи цхьатарра бокъонаш йолаш хиларах тешалга чIоагIдар, экономически социальнии прогрессана гIо дар, — кхоачашдара оагIорахьа баьккха боккха гIа ба.

АФРИКА КЪУЛБЕХЬЕ АЛАНА ЮКЪЕ

Къулба-Африкански Республике апартеидана—цхьанкха хIаманца дакъа доацаш бисача ткъаь пхиь миллион болча африканцашта дукха кIезигагIа болча кIайбарашa тIалоаттадеча Iазапа расистски режимана духьала дерригa халкъ гIеттад. Сага хиланза ярIйоаца бокъонаш хилийта шоашта, яхаш цар хьадехараштa жоп луш Iаьдало духьала доах царна герзи бIаргаш делхаду газы. Алхха тIеххьарча хана вийнав укхаза массови выступленешта юкъе дакъалоацаш хинна цхьа эзар совгIа саг.

ДIадахача кIиргагIа ЮАР правительства приказагIа мехка ткъаь ялхайтта районе, цу даькъе Йоханнесбурги Преторни яхараш санна йолча городашка а чрезвычайни положени оттаьй. Полиценен эскаран боарам боацаш полномочеш еннай Африке бахача наха таIазар де, демонстрацеши забастовкаши лелхае. Бе герз доацаш болча африканцашта расисташа духьала даьккхад ВIашагIкхийттача Штаташа, Англе, кхыча Малхбузен державаша лоаттаду кердагIа дола герз.

Чрезвычайни положени оттаьча районашка танкашцеи бронетранспортерашцеи блокада яьй. Из дIакхайкальчул тIехьагIа дIадахача алхха кхаь дийнахьа официальни даннеша хьахьокхачох апартеидана духьала вола 800 гаргга саг лаьцав. Керттера низ тIахьожабаьб 700 общественни организаци чуйоагIаш йолча вIашагIтехача демократически фронта. Чаьрахьий санна тIехьабенна лувц Къулбехьен Африка йийхнача Африкански къаман конгресса членаш.

Дерригача дунено эхь долаш хIама лоархI ЮАР расисташа наьха цIий Iоухийташ леладу зуламаш. Алхха цхьа официальни Вашингтон мара яц уж бIеха гIулакхаш харцдара ала доц ца корадоагIаш. Цул совгIа, из-м кхыметтел шоай къулбаафрикански союзникаш бехкаша баха а гIерт. КIайча цIени госдепартаментен заявлене тIа хьалхадоах, чрезвычайни положени оттаьй, мехкара «порядок юхаметтаоттаяр» духьа, яхаш расисташа доаха бахьанаш.

Вашингтонои цхьаболча цун Малхбузен союзникашеи расистий галахара бахьан сенах латт ха хала дац. Американски, английски, малхбузенгермански, кхыча монополеша Iаламате доккхий пайдаш доах африканцаш низагIа лоала а лоаттабеш, хIаьта апартеида расистски режим империалистически хьашташ тешшаме кхоачашдеш а я. ЮАР-е доал деш я 350 американски компани. Цар совокупни капиталовложенеш 14 миллиард доллар гаргга я. Иззал вложенеш йий ЮАР-е английски монополеша а.

Вашингтони Лондони, юкъоафрикански расистий га а доахаш, догдоахаш я цхьана низаш оарцагI а даьха африканций кортмукъален къовсама ала боабе шоашта могаргхиларга. Цхьабакъда, чрезвычайни положени оттаяр ше — из да Претори мехка доал де могаш йоацилга, хьалхара методаш цу гIулакха пайдана йоацилга а. Къулбехьен Африкерча событеша тешал ду мехка бахача дукхагIболча лоала латтача наьха сакхетам лакхбеннилга, хIаьта уж адамаща леладе бокъо йоаца расистий зуламаш дIадаха, из империалистически тIехэксплуатаци дIаяккха чIоагIагIа лаьрхIа уж хилар. Апартеида духьалара къовсамхой мугIараш хIара ди тIехьагIа шерлуш доагIа.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

КАЛЕЙДОСКОП

ХАЛКЪА ДУХЬАЛАРА ПОЛИТИКА

БАХЬАН ДОЛАШ

Дукха ха йоацаш «Лейбор уикли» яхача английски газето хьакхайкадаь ма хиллара хьабе болх ца хилар бахьан дар соахка Великобритане кхо эзар совгIа саг кхалхар. Цу трагически бакъдолчоа кIийле я английски социологаша даь тохкамаш. 1971 шера зем баьб цар бе болх боацаш лелача наьха цхьан группа, цар дIахорча вахара Iоажал теркал а еш, Гучадьннад, болх беча нахаца нийсдича, царна юкъе дикка дукхагIа нах леш хилар.

Тахан Англе болх боацаш бах кхоъ ах миллионал совгIа бола нах. ХIаьта дог деладеш яц кхоанен перспективаш а. ХетаргахьадIахо йодача хана кхы а дукхагIа хургба бе болх боацаш бисараш. Цун бахьан — тори правительства, экономика эффективность лакхъе лерхI. яхаш бахьан а увттадеш, балха моттигаш кIезигъеш делаю халкъа духьалара политика.

ЮЛЛАРГИНИ-ТЕШ ЛА-МАНША КIАЛА ГIОЛЛА ТУННЕЛЬ?

Ла-Манш пролива кIала гIолла Великобританенеи Францеиеи юкъе транспортни туннелаш яхкара тайптайпара проекташ увттаю укх тIеххьарча 180 шерал совгIча хана. Царех эггара хьалхаръяр отта а яь гойта хиннай император Наполеона. Тахан, специалисташта хетачох, ха хьатIакхаьчай хабарашкара хьаьддача гIулакхашка довлара.

Туннель яра бокъо яккха гIерташ я фирмай ши группа.

Царех хьалхаръяр— эггара йоккхагIйола пхиь английски гIишлошъю кампани юкъейоагIа «Ченнел таннел групп» яхар. Цо яхачох форда кIала гIолла йилла еза хIаране чуIгIола машиннкъ хургбола ши туннель. Лондонера Париже дIакхача йиш хургья диъ сахьатаи ах сахьатаи.

«Ченнел таннел групп» лерхIачох беррига болх баь барга ялх шера, цу гIулакха 1,8 миллиард фунт стерлинг ахча дIа а додаш.

«Бритиш стил» яха концерн, конгломерат «Трафальгари хаус», дунен халкъашта юкъера гIишлошъю фирмаш, банкаш чуйоагIача «Евроруута» яхачох пролива кIала билла беза машиннкъи автомобильни никъи.

ХIанзарчоа низкъало да цу конкуренти къовсаме кот мала варгва а гIишлон балхаш дIа маца доладергда а ала. ЛерхIаш да хьадда йола решени укх гаргарча хана тIаэцаргья, яхаш.

(АПН).

ІИЛМАН-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС СИХЪЯРА НАЬКЪАГIА

КУЛГАЛХОЧУН МАСАЛ

Кулг-кара ду балхаш ма могга кIезигдара, наьха къахьегам аттача баккхара, ерригa а технологически процесс кердаяккхара тIатеIIа къахьегача коллективех цаI я «Союзэлектроремонт» яхача Ерригсоюзни производственни объединене чуйоагIа Грозненски электроремонтни завода яр. Цун йоккха йоацача цхьан цехе къахьегаш веррига а 54 саг мара вац. Къулбаседа-Кавказа вежарашха йолча республикашца, Азербайджанаца бувзамаш лоаттаду цо. ХIара бетта цун коара арайоал 350-нега кхаччалца тоаяь тайп-тайпара электродвигатель, хIаьта шоашта даьча гIулакха геттара раьза хул заказчикаш. Заводе хьабаь керда двигатель цхьайолча хана сакхат долаш хул, хIаьта бехе цига хьабеча из а дIадоаккх. Цудухьа йIаьххача хана гIаьххьа болх беш а хул.

Сенах латт ремонтникий ишттал дикача балха къайленаш? Из хаттар ду аз завода партийни организаце секретарага Зверев Иван Павловичага.

— Цу хаттара жоп далалехьа, йоккха йоаца экскурси ергьяр вай завода коа гIолла, — йоах цо. —ДIадолалургда вай цаI мара йоацача укх цехера. Хьона ма гарра, из йоккха яц. Укхаза латт тха токарни, фрезерни, сверлильни пхи станок. Тхона геттара кхоачам болаш я уж.

Цеха йIоаххала цхьа метр хиллал мара шера яц болхлой дIа-юха лелара мукъа йита моттиг, вож майда дIалаьцай ремонт е енача электродвигателаша. Дукха я уж, бакъда, дика дIанийсъяь, юкъера эшшаш яр хьаэца йиш йолаш укх. Пенашта уллув латт аьшка турбаех яь колоннаш. Царна тIагIолла яхкаьча рельсаш тIа гIолла лел кран. Цо таро лу эшшача метте двигатель дIаоттае, тоаяь яьннар юстара яккха. Хьалха из де йиш йолаш бацар завода болхлой, дерригa балхаш кулг-кара дора, парторганизаце секретара дувцачох, кхо саг мара дIа-юха верззала моттиг ца хиннача цу чу болх бе, оатхал, двигатель Iойилла геттара хала дар. Помещени лулгах дувцилга яцар, фунагIамоллагIа даь а таронех дикагIа пайда эцара оарцагI ца даьлча даргдолаш дацар этта хьал.

Цудухьа партийни организаце администрацеца цхьана дийцар цу хьакъехьа де дезачох. Завода директора Ляхов Виталий Васильевича дикагIболча рационализаторашца слесарашца В. Баталинца, В. Бекенинца, В. Губайдулинца, В. Степаненкоца, кхычарца дага а ваьнна, лаьрхIар цехе монтажни кран оттае. Атта дацар болх соца а ца беш, из гIулакх кхоачашде, бакъда, лехачоа корабоагIа никъ. Дукха ха ялалехьа кран дIаоттае карагIдаьлар. Балха хьалаш довзаргдоацаш хувцаделар. ХIаьта а сатецар рационализаторий, наха гIойле ергйола наькъаш лехар.

Хьалха дахчан верстакаш тIа а увттаеш, электродвигателий оатхалаш тоас еззш бар кхалнах-обмотчицаш. Кулгашца дIа-юха кердае езар цар бIаь а цул совгIа а килограмм дозал дола двигателаш. Партийни собране дувца оттадир из дош. Болх аттача баккхара эша приспособлени елга тIадиллар воккхагIволча мастера И. Зверевна. Цо из декхар кхоачащдир — оттадир кхесташ дола металлически истолаш. Электродвигателаш еззача бесса кIалтIаяхара, эшшача моттиге дIаоттаяра, мел еза яле а, кхыча балха тIара гIо де хьалха санна нах хьабеха ца безаш, цхьан саго дерригa мел эшар ду хIанз.

— Со укх заводе болх беш йола пхийтта шу совгIа ха я, — дувц, горсовета депутата, обмотчицас Манасьян Роза Николаевнас — хьалха хиннaчунца нийсдича дуккха а аттагIа ба болх, хьахур беркатегIа да. Тхона болча аьттонна яьча эIамигача механизаце геттара аттача даьккхад гIулакх. Хьакал, укх ший тайпарча станокага. Ер гIо деш я электродвигателя статора оттабеш болча бандажни гона изоляци яра. Хьалха цу операцена эшар 2,7 сахьат, хIаьта, беррига болх кулгашца бе безар букара вийрза а вагIаш. ХIанз — 11 — 12 минут мара езац. Изоляци механизмо тIахьоарчаеча юкъа кхыбола болх бе йиш я тха. Цо 15-эза совгIа айльй къахьегама овсарле. Тайптайпарча механизмашца аттача даьккхад кхыйола операцеш елга а.

Цеха юккъе латт завода рационализатораша, инженерно-технически персонало шоаш хьаяь комплектагIа эша оатхалаш, материалаш, тоас еза электродвигателаш лоаттаеш йола люлечни конвейер. Цунна хьатIабаьхкача слесара В. Бекенинен токара П. Зверевеи пульта тIарча цхьан кнопкана пIелг тоIабу. Ши-ший номер а латташ тIехьюовл конвейера люлькаш. ХIаране чу ухи тайп-тайпара двигателаш, оатхалаш. Шоашта эшаш йола люлька хьатIакхаьчача, конвейер соца а йийя, цу тIа латта двигатели цун оатхалаши тельфераца ремонт е дIахьу цар. Цу дерригача гIулакха йоаяь ха кхо минут мара яцар, хIаьта хьалха шоашта эша двигатель хьалахара дукха дукхагIа ха йоайора болхлоша. Цу конвейерга цецваьнна хьежаш латтача сона Иван Павловича дувц беш бола болх юкъагIа ца боаккхаш хьаьлгах а завода директора В. В. Ляхова, комбинезон тIа а йийха, цига къахьийгалгах а.

Цехера арадаьлча бIаргкхет ший тайпара йолча цхьан машина. Из я подъемник. Цун конструкци а болх бара хьисап а ший тайпара да. Кхычахьара двигателаш яхьаш хьауха машинаш цунца Iойоассаю.

Завода коа яьй тайп-тайпара зизаш дола клумбаш, мукъача хана салаIа гIандаш оттадаьд. ХIаьта ара гуш яц 100 эзар киловаттал тIех низ бола массехк электродвигатель мара. Цехера яраш а ара латтараш а хьавIашагIтехача уж хургьяц 40 — 45 мара, хIаьта бетта план-м 350-нега дIакхоачаш ма-йий. Мичай-хьогI вожаш? Со зийнача Иван Павловича йоах:

— Кхы хIама гургдац хьона укхаза, хьо мел дукха хьеже а. Фуд вай когашта кIал? Коа юккъе латтача цхьан кхоален кIал дIавуг цо со. Пена тIа хьалтехача цхьан табличка тIа йоазув да: «СКТ-33». Из ший гайпара склад я. Иван Павловича дувц цун конструкци хьаьяр а, мел эша расчеташи тохкамаши даьр а тхо тхоаш да, яхаш.

33 платформа тIа латт тайп-тайпара электродвигателаш, царна эша оатхалаш, керда оборудовани. 80 метр йIаьха я склад, ерригa а лаьттан кIал я из. ХIара заказчика хов ший двигатель малагIча тележка тIа латт, цудухьа массехк минут ялалехьа уж хьа а ийце, дIаболх уж.

Даьчох кхоачамбаь Iеш оамал яц завода коллектива, партийни организаце, дикагIболча рационализаторий. ТIа-тIа дукхагIа кердадараш балха юкъехувлара оарцагIбаьнпаб уж. Ков готтнга дале а производства культура лакха я заводе, массанахьа лостам ба. Цхьанпахьа гургьяц нувхаш, тайп-тайпара оатхалаш. Цудухьа тамаш е ягIац 1973 шера денз, «Коммунистически къахьегама коллектива» цIи цо лелаеш хиларах.

Шоашкара дика масал гойташ хьалха латтача болхлоша, коммунистаща коллектива, предприяте сий лакха лоаттаду. Царна юкъе къаьстта белгалбоалаш ба инженер-технолог Н. Лисоченко, обмотчицаш А. Кудашова, А. Дегтерева, мастер Г. Белозерова. Цхьа саг юстара латтац заводе Iилмантехнически прогресс сихъяра гIулакха, хIаьта массадолчун тIехьа шийгара къаьгга масал луш ва «РСФСР заслуженни рационализатор» яха цIи лелаю завода директор Ляхов Виталий Васильевич.

Кастта кхы а аттагIча баргба коллектива болх. Завод шеръергья. Цига болх беш хургва 160 совгIа саг, кхозза — диазза дукхагIа тоаергья укхаза энергетикашта, мехкдаьттахошта, газовикашта эша электродвигателаш. Цудухьа дIахо йодача хана а производства эффективность, цун культура лакхъе, ремонт ярга дIадодар кIезигде лерхI укхаза. ХIанзалца царна карагIдаьннaчо тешаву шоай дош кхоачашде цар низ дIакхоачаргхиларах.

Р. АУШЕВ.

ФИЗКУЛЬТУРНО-УНАХЦІЕНОН ШОАТТА

ДІадаха шоатта ди — Москве Дерригдунен кагирхойи студентийи XII фестиваль хьайийлла ди — цхьаькха тайпара а белгалдаьлар вай республике. Цу дийнахьа Грозне дІададоладелар профсоюзий областной совето вІаштІехьдаькха физкультурно-унахцІенон шоатта. Из дІадоладелар дунен къонала цІейца ювзаенна символика а йолаш: массане теркам тІаозаш хилар фестиваль хьайийлла шу белгалдоаккхаш 1985 метр гаьна нах бовдар. Бейдда болхараштa юкъе ба кхо шу мара даланза вола Киселев Дима а 55 шу даьнна Гребенщиков Валентин а. «Фестивальни миле» дакъа-лоацаш берригаш а лаьрхІача 75 саг вар. Царех дукха бараш хьалхагІа удаш хиланза ба, бакъда, физкультура дукха езаш, хІара Іуйрийна зарядка еш, тайп-тайпара физически упражненеш еш ба.

Цу ден чемпион хилар В. Гребенщиковх. ХьалхагІа къоначарца къайса йоккхагІа йола гири хьалъайярах котваьлар. Цо эшавир А. Шерипова цІерагІча завода къона болхло А. Цечоев а. ЛаьрхІа гиреш айеш хиннавац из хьалха, бакъда, физкультура масса а хана яьй, хІаьта из бахьан долаш котало а яьккхар.

Укхаза дакъа лоацаш хиннача СМУ-10 мастера Курбанов Салмана, Ленина цІерагІча ГНПЗ оператораша Чиркова Иринаси Гишкаева Тоитаси, «Старогрознефть» НГДУ болхлочо Рожкова Татьянас, кхь дукккхабараша а дегІа чІоагІе тоам хулаш дІадихьар из шоатта ди. Укхаза бар хьалхабаьннараш а тІехьабисараш а, бакъда, мийшараш бацар.

ШоллагІдола физкультурно-унахцІенон шоатта хургда «Спартак» яхача стадионе а С. М. Кирова цІерагІча культураи салаІареи парке а. Массава а тІаккхувш хила унахцІенонней физически хозалаи!

СУРТАШ ТІА: конкурсе приз яьккха Цечоев Абумуслим; физкультурни миле байдда болхараш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Письмон лерагІа

МОЛЛАГІА ЦЕЦ-АМАХ ВАРГВА

Укх деношка Назранерча Московская яхача улицагІа № 15 йолча цІагІа бахача нахагара оарц дехаш каьхат кхаьчар редакце. Цу тІа кулгаш яздаьча 32 саго хоам бу: «Хьамсара редакци, хьайна дулу новкъостал де тхона. 1968 шера денз дах тхо укх цІагІа. Цу шерашка цкъа капитальни ремонт яьяц цунна. Да воацаш диса цІа чІоагІа тишденнад. Пайдана йоацача яьннай канализационни система, цудухьа цІено Іочу а ухаш, тІанк аьнна хьалйизай подвальни помещени. Цох дуккхаза яздаьд оаха района партийни советски органий кулгалхошка. ХІанзалца цар тхона даь цхьаккха тайпа новкъостал дац».

ШИ ШУ ХЬАЛХА теша хала долаш хІама хилар цу цІагІа. № 36 йолча квартире яхача Льянова Фатимай диъ шу даьнна йиІиг подвальни помещене латтача цІонол чуяхар. Лоалахоша хьалъяьккхар из цу чура. Іоажала кІалхаръяьккхар лораша. Цу юкъа цу цІен подвальни помещене, турбаш яьнна ухача, тховнаш хийра а даьна хий чуухаш латтача квартирашка хувцаденна хІама дац. ДІадаха шийла Іа къаьстта низкъала хилар укхаза бахача наха. Дукха ха йисаяц кердадар хьатІакхача а. Юха а из бала озабезилга дагадехача дегІамаш тІара зулам уд наьха. Царна юкъе ба машинашъераш, лораш, хьехархой, хІамаш тегараш, водителаш, халкъа боахама кхыча доакъой болхлой.

Назране бахача нахах дуккхабараш уж цІенош довзаш ба. Массане чІоагІа Іокадаш дувце а дукха тешаш вацар со иззал ийрча сурт гургхиларах. Цхьабакъда, цІенна юхе со ме гІорта хьасттало-ра садукъаш йола во хьаж. Подъездашка дІачуваьлча мерий тІа йовлакх дилла дийзар. Подвала чура хьаара ухача комараша къоарзадаьдар цІеной пенаш. Сайрийнгахьа лестача са дакхха дитац тхо цар, кхыметтел хьаж а йицъю, летхъ нах.

— Цигара хьаухача комараша дунс готдаьд тхона, — йоах лоалахарча цІеношна бахачар.

Подвальни помещенера хьалтІалаттача тІоадалах тІун йийрзай цхьоалагІча этаже мел йола квартираш. ХІаьта эггара лакхерча, йиъ-лагІча этажа тІа бахача наьха квартирех нагахьа яр яц тховна тІаяда плиташ кулга пІелгаш чакхдаргдолаш хийра ца йоалаш. ДогІа ше ма доаггІара чудоагІа. Из дІаьхлой хих йиза ведраш, тазаш, богаш аракхахьа кхоабац уж. Бераш, боккхий нах каст-каста цамогаш хул.

«Экскурси» дІахо хьоргья вай. Подъездашка яьгІа наІараш тоае езаш я, аьнна коммунальникаша дІа а йихьа, дуккхача хана денз йоацаш я. ХІанз цар лер лаха а уж мичай ха а низ кхоачаш саг вац. Из вайна арахьара гуш дар да.

МоллагІа квартира хьаийцача, масала, М. Имагожева чуяхача № 30 йолча квартирера дар санна сурт да: еха я унитаз, хий Іочуухийта бачок, когаш каг а денна ежа улл ванна. ДукхагІйолча квартирашка болх беш яц газови колоннаш.

ХІанз хьожаргда вай цу цІен цхьоалагІча этажерча № 3 йолча детсадага. Цига ах бІаь бер да. Нагахьа ди дагІац царех цхьадараш цамогаш ца хулаш. ДогІа доагІача хана чІоагІа бала оз бераша, царга хьожаш болча воспитателаша. Шолж хьадаш санна чухьад хий. ДогІа доацача хана умывальникашкара, пхьегІаш юлача помещенерча турбашкара хадданза Іоухаш да хий. Турбашта кІал оттаде деза тазаш а къувсаш, кулг-юхь дила долалу бераш.

Цу цІен доккхача коа доаллаш дар, аьлча саг тешаргвац, из бІаргадайнар мара. Цхьаннахьа билла асфальт бац, догІа деча лувча йиш йола Іамарч увтташ доккхий кІоагаш доахк, Іуйрийна-сайрийна арабаьннача наха Іоховша гІандаш, берий площадка яц. Из хила езача дІа-хьа кхийса аьшкбетона гаргаш, еха чона батареяш, кхийола нувхаш яда. Ловза меттел, бераш дІа-юха довла а йиш йолаш дац цІен ков.

Цу цІагІа готтача квартире яхаш я лор-терапевт хиннa Тумгоева Соня. Диъ-пхи шу хьалха хала лазар кхийта цхьоалагІча группа инвалид хилар цох. Цун да зІамига ши бер. Воча хьал тІа ба из дезал. Из ца ховш дац районе, хІана аьлча цун кулгалхошка дуккха каьхаташ ихад цунгара. Цхьабакъда, тахханалца новкъостал дара даь хІама дац.

Цу цІагІа баха дуккха кхыбола нах а лийткъаб. Цхьабакъда иштта дукха каьхаташ ахара бахьан саго техкадац.

ЦУ ГІУЛАКХА эггара хьалха оарцагІвала везаш вар района жилищно-коммунальни боахама производственни управленена керта латта Евлоев Мухьмад ва. Цхьабакъда, шийна тІабаха нах чувха а беш, цу подвала чу Іочу мел уха цІоно шоана тІагІолла Іоухаш яле а со сагота вац, яхаш хьавоагІаш ва из. Да ма хьакха цун, Евлоевга ший де дезар хьадайта могаш пц-хьогІ райисполком? Цу цхьаннегара доаггІар хьа ца дехарах ужжал нах хІана кхестабайт. Царна юкъе ма бий боккхий нах, бераш, могаш боацараш.

Корреспондент оарцагІваьлча мара вай дувца цІа долча хьава тиганзар Евлоева, ца воалаш хьавеча а хІамаина шеквоацаш квартирашка бахача наха бехк дІатІабехкар, оаш туалете чутувса хІамаш я деррига толхадаьр, яхаш. Ше къарвича, цу подвала чу иттех ведар мара хий ма дац, яха ваьлар. Наьха цІонох тІанк аьнна хьалйиза подвал шийна бІаргаяйтача а Іаьржадар кІай да ала гІерташ вар.

ШоллагІча дийнахьа цига хьанхаьчар цІоно дІаувза машина, сантехникаш. Шо тхона хІана леткъ, яхаш чугІерташ бар уж а. Цу дийнахьа сарралца дІаэзача хайра лохъеннаяцар из...

...Массехк ди хьалха Назранера телефон етташ вар Евлоев. Материал газета тІа ара ма йоаккхаялар оаш, дехар дора цо. Битум бенаб, турбаш лийлха моттигаш хьалехай, подвала чура цІоно дІаувзаш латт, яхаш хоам бора цо. Хьажал шо, шийна лайча, ший декхар кхоачашданза варгвоацача эттача, Евлоевна цхьа кІира мара эшанзар пхе шера дувцаш лаьттар меттахьа даккха. Цхьа бахьан а дІатохавелча дулургдар хьа ца дарах мел дукхача наьха дегашта човнаш яьй цо?

Укх корреспонденце тІа дувцаш дар вай хана хиннад алар эхь дений?!

Б. КОСТОЕВ,
тха спецкор.

СПОРТ

КЪОНАЧА ФУТБОЛИСТИЙ ТОЛАМ

Саратовски областерча Балаково яхача городе хиннай ВЛКСМ ЦК «ТІоарєка бургац» яхача клуба приз яккхара Еррисоюзни полуфинальни яхьаш. Къовсаеннай юкъерча группа (12 — 13 шу даьннараш) командаш.

Массехк подгруппана йийкъа хиннай коллективаш. Ший подгрупе Урус-Мартановски районерча «Сокол» яхача команда эшаный Воронежера (3:0). Черсий-Балкхарой республикера (7:0) командаш. Фусамдаьшца хиний къовсам цхьаккха кот ца воалаш чакхбоал.

Ший подгрупе хьалхара моттиг а яьккха, «Сокол» къовсаелар кхыча подгрупашка толаш хиннарашца. Цо эшаю Ставрополера «Чайка», Краснодарски краера «Темп».

Котало яккха чІоагІа ловш хиларахи дикагІволча вратара йоагІев приз елар вай мехкахой командацарча вратара А. Горчхановна. ДикагІволча нападающена а турнире хьалхара бургац чутехачун а луш дола совгІат Р. Гучиговна делар.

Вай команда бокъо яьккхай август бетта Казане хургйолча финальни яхьашка дакъа лаца.

ШТАНГА

Кагирхой Еррисоюзни спортивни ловзараштa юкъейолхача езача атлетиках йолча яхьий финал хилар Минске. Российски Федераце командана юкъе хиннача грозненца, спорта мастера Каримов Ахьмада (90 кг) шоллагІа моттиг яьккхар, двоеборье 342 килограмм хьал а айеш.

Каримов мехка кагирхой вІашагІтехача командана юкъевихьав.

ЯИГА АТЛЕТИКА

Городе Андропове хиннай кагирхошта юкъера яйгача атлетиках йола Россе хьалхле яккхара яхьаш. Цига спринтерски многоборье къовсабеннараштa юкъе хиннай вай мехкахо, «Труд» ДСО республикански совета викал Черкасова Таня. Цу многоборье 60, 100, 200 метр едача йиълагІа моттиг йоаккх цо. ХІанз, тренер Контарев Александр Петрович ше Іомаеш йола спортсменка кийчъеш ва «Труд» общества берийи кхувшбоагІарийи спортивни школай хьалхле яккхара яхьашка. Уж хургья город Дзержинске.

ШАХМАТАШ

Республикански шахматни клубе чакхъяьннай берий клубашта, майдашта, пионерски лагераштa юкъера шахматех г. Грозне хьалхле яккхара яхьаш. Ткъаь игт совгІа къона шахматист юкъе вола бархІ команда яр къовсаеннар.

Цу яхьашка хьалхара моттиг яьккхай Старопромысловски районерча «Мечта» яхача берий клуба викалаша. Цхьатарра очкош яьхай Октябрьски районерча «Факел» яхача берий клубеи цу районерча «ДоттагІал» яхача берий майдан командаша. ШоллагІа моттигаш яьхай цу коллективаша.

Т. СОКОЛОВА.

ЛИТОВСКИ ССР. Советски Литвай 40 шу дизара цІерагІча Шяуляйски телевизораш еча заводе дІадоладаьд бос бола сурт гойта кердача серех йола дІа-хьа лела телевизионни станцеш — «Магнолия-83» арахецилга. Уж арахецача пайда ийцаб станце габариташ зІамигъеш, цун эксплуатационни тараш шеръеш йолча кердача конструкцей микросхемаех. Дикка аттача даьннад текстах йола информаци экрана тІа йоаккхилга, тоаденнад сурт хьахьоккхилга. «Магнолия-83» станцеца болх беш ийс информационни каналех хьайоагІа информаци хьаэца йиш я телережиссерий.

СУРТА ТІА: телекамераш нийсъеш ва радиооператор-регулировщик Б. Дайнюс.

А. САБАЛЯУСКАСА сурт.
ТАСС фотохроника.

Вахара хьисап—советски

ЗАМАНЦА ГІА БОАХАШ

Нохч-ГІалгІай краеведчески музее массанахьара хьаухьавай мехкахоех — тІема доакъашхоех, социалистически обществo хьалъеча белгалбаьннарех йола материалаш.

Къаьстта дукха гулъеннай уж тайпа материалаш укх шера —Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо фашистски Германи йохаяь 40 шу дизача юбилейни шера. Царех цхьаяраш Ториев Аьлмарзий Хьусенах дувцаш я. Укхаза я сийлен грамоташ, телеграммаш, районни а областной а партийни конференцей делегата мандаташ, дешара тайп-тайпара заведенеш чакхъяхарах дипломаш, свидетельстваш, орденаш, медалаш.

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци яьннача хана цхьайтта шу даьнна вар Дошлакъий-Юрта вахача ахархочун Ториев Аьлмарзий кІаьнк Хьусен.

Ший къахьегама никъ Хьусена дІаболабир. монтера гІонча волаш, тІехьагІа цо къахьег город Орджоникидзе хьайра механик волаш.

Революци хинначул тІехьагІа Ториев Хьусен деша а тайп-тайпара балхаш Іомаде а волалу. Иштта, музея экспонаташта юкъе да 1925 шера ГІалгІай Автономни областа земельни управлене хьайийлла хинна трактористий курсаш Ториев Хьусена чакхъяккхара тешал деш йола № 2 йола свидетельство.

«Фордзон» яха трактор Іалаьмате чІоагІа юртахой цецбоахеш тамашне хІама яр, из а цу «болата говра» тІа болх беш вола вайнахьа зІамсаг а бахьан артела юкъе дукхагІа боагІар вайнах. ГІалгІашта юкъе хьалхагІа вІалла ца хинна хІама дар из.

ГІалгІашта юкъе эггара хьалха Ленински комсомола мугІараштa юкъебахарех вар Хьусен. 1928 шера ВЛКСМ ГІалгІай обкомо комсомолец Ториев Хьусен Москве хьожаву радиотехникий а радиомеханиккий а курсашка. Из ха зехьа йоаяц зІамсаго. Дика деш, из хул цІи хеза бовзаш болча советски поэташца В. Маяковскеца, С. Есенинца кагирхой хулача вІашагІкхетарашка. ТІехьагІа цох Іалаьмате хозахеташ дувцар Хьусена.

Уж курсаш чакхъяьхачул тІехьагІа ГІалгІайчене а Къулбаседа-ХІирийчене а радиофикаци а кинофикаци а еш къахьег Ториева. Цу даькъе эггара хьалхара вайнаьха къамах вола специалист вар из.

Іалаьмате хоза а романтически а ха яр из. Цудухьа дукха ха яккхацар саго цхьан моттиге болх беш. Саго ше а хувцар уж балхаш, вахаро кхычахьа дІа а хьехар. Иштта дар уж, керда вахар Іодуллаш а чІоагІдеш а хиннача хьалхарча пятилеткай тамашийна шераш.

Дилла доладир Алхан-Юртски канал. Цига «Алханчуртстроя» гІишлон балхий управлене цхьан участка начальник хул Ториев Хьусенах. Дикка лер ют цо цу балха тІа а.

1931 шера доккха дика хул Хьусена вахаре — из дІаэц Ленински парте мугІарашка. Цу шера къона коммунист хьожаву Ростове хиннача шин шера йолча «ЦІеча директорий» курсашка. Цу курсаша Іалаьмате гІо дир ерригача Къулбаседа Кавказа республикай боахамашта эшаш бола кулгалхой кийчбара. Уж курсаш Хьусена яьха цхьаькха документ а да коллекце.

1935 шера из деша вода Социалистически земледеле академе. Дика дешаш из чакх а йоаккх цо.

Сийлахь - боккха Даймехка тІом хьалехьа Ториев Хьусен Хабаровски крае къахьегаш вар СССР СНК чуйоагІаш йолча паччахьалкхен материальни резервай управлене отделене начальник волаш. Фашистех Ростов мукъаяьккхача, Хьусен хьожаву СССР СНК чуйоагІаш йолча Къулбаседа-Кавказски БМР территориальни управлене начальникалла. Цу хана тІабувхача гІирсаца, кхыча хІамашца ЦІе Эскар дика Іалашдарах, паччахьалкхен заданеш дика кхоачашъярах, ЦІеча Эскара командоване тІадилла лаьрхІа декхар тІехдика кхоачашдарах Ториев Хьусена лу «Знак Почета» яха орден. Из дар 1944 шера 6 феврале. ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа цунна лу «За победу над фашистской Германией», «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны» яха медалаш.

ТІемо бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабеча хана цох хул колхоза агроном, цул тІехьагІа — цу колхоза председатель. Балха тІа доккхий толамаш дахарах цунна лу Къахьегама ЦІеча Байракха орден, целина караерзярах йола а Москверча Еррисоюзни юртбоахама выставке дакъа лацарах йола а медалаш.

1957 шера Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза директор. тІаккха — райсельхозинспекце керттера агроном, АМООСа начальник. Цигара пенсе вода коммунист Ториев Аьлмарзий Хьусен. СалоІаш вагІа сатувц парте а къахьегама а ветерана. Из балха отт Наьсарен района автотранспортни предприяте. Тоъал къахьег цо укхаза директора заместитель а партийни организаце секретарь а волаш.

Дешаш а къахьегаш а волча хана из хиннав Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча а районни а Советий депутат, КПСС райкома член.

Массанахьа цо дизза кхоачашдаьд ший коммуниста а гражданина а декхараш.

З. ТОРШХОЕВА,
Нохч-ГІалгІай республикански краеведчески музея йоккхагІа йола Іилман болхло.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

«Союзпечать» республикански агентства ДІАХОЙТ

укх шера 1 августа денз 31 октябре кхаччалца 1986 шера дола советски доазол арахьареи газеташ а журналаш а яздайта йиш хилар.

Газеташи журналаши яздайта йиш я городской агентстве, «Союзпечата» отделенешка, бувзама отделенешка, шоаш болх беш долча моттигашкарча общественни распространителашка гІолла

Ведомственни подписка ергья карарча шера 1 августа денз 31 августа кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».

8.35 — «Экрана муамаш».

9.10 — «Мингечаур». Документальни фильм.

9.30 — «Крепыш». Художественни фильм.

11.00 — Фестивала дневник.

11.30 — Украински ССР П. Вирске цІерагІча Паччахьалкхен халхара заслуженни ансамбла концерт.

12.05 — «Кердадараш».

14.30 — «Кердадараш».

14.50 — Документальни фильмаш.

15.30 — «ДегагІоз — из илли да». Центральни телевиденеи Еррисоюзни радиои йоккхача берий хоро дакъалоацаш дола фильм-концерт.

16.20 — «Кердадараш».

16.30 — «УльяновгІар дезал». Художественни фильм.

17.50 — «Самукъане ноткаш».

18.05 — В. Маяковский, «Лирика». Іоеш СССР халкъа артиста О. Басилашвиле.

18.45 — «Тахан дунен тІа».

19.00 — «Тегеран — Ялта — Потсдам». Документальни фильма премьера.

19.30 — «Кердадараш».

19.40 — «Золушка» яха С. Прокофьева балет. С. М. Кирова цІерагІча Ленинградски паччахьалкхен академически операи балетеи театра фильм-спектакла премьера.

21.00 — «Ха».

21.35 — Фестивальни обозрени. Перерыве — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.

8.15 — «Гаьнара Малхбоале». Киножурнал.

8.25 — «Сентябрера лоа». Художественни фильм.

9.30 — Брамс — «Вальсаш».

9.45 — Фестивальни обозрени.

11.00 — «Гургал бетта сахьат».

11.30 — «Ши капитан». Художественни фильм. 2-гІа серн.

12.45 — Французски мотт. Іомабу. 2-гІа шу.

13.20 — Концерт.

14.00 — «Тхо плюс хьехархо». Телеочерк. Читера передача.

14.45 — «Шахматни школа». «Шахматий историцара». 1-ра передача.

15.15 — «Кердадараш».

ГСТ

17.00 — Бераштa лаьрхІа мультфильмаш.

17.30 — «Фу мах ба минута?». Іилман - популярни фильм.

17.45 — Іилман - технически прогресса наькъагІа (нохчий меттала).

18.00 — «Шоана, дай-ноаной!» (нохчий меттала).

18.30 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».

18.50 — «Наькъо лоамашна дуг».

19.00 — «Телезрителa хетт, критика ю, хьехар ду...».

19.30 — Концерт. Чакхдаьлча — документальни фильм.

ЦТ

21.00 — «Ха».

21.35 — «Оаха стихаш еш». НикитингІар Татьянацеи Сергейцеи вІашагІкхетар.

23.00 — «Кердадараш».

31 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».

8.35 — Концерт.

9.10 — «Хьа дика цІи». Документальни фильм.

9.40 — «Золушка». С. Прокофьева балет.

11.00 — Фестивала дневник.

11.30 — Паччахьалкхен Кубански гІазкхий хора концерт.

12.00 — «Кердадараш».

14.30 — «Кердадараш».

14.50 — «Йоккхача кхела город», «Воронеж», «Кисловодск», «Февраль» яха документальни фильмаш.

15.40 — «...Ялхайтта даланза а кхы бонкхагІа а».

16.25 — «Кердадараш».

16.30 — Армянски ССР заслуженни артисташа К. а Р. а ЛисицианіІар дІаоалаш дола А. Гурилева романсаш.

16.50 — «Робинзона вахар а цунна нийсденна тамашийна хІамаш а».

18.20 — Берий кхоллама цІеи.

18.45 — «Тахан дунен тІа».

19.00 — СССР халкъа халхара Паччахьалкхен академически ансамбла концерт.

19.55 — «Кердадараш».

20.00 — СССР футболагІа йолa чемпионат. «Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Киев). 2-гІа тайм.

20.45 — «Кхартлен КІохетеи иллеши халхараши» яхача фильм-концерта премьера.

21.00 — «Ха».

21.35 — Фестивальни обозрени. Перерыве — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.

8.15 — «Гонга гІолла го боахаш хахкараш» яхача документальни фильма премьера (Таллин).

8.35 — Берий илле концерт. Италера передача.

9.45 — Фестивальни обозрени.

11.00 — «Дезали школеи». Тележурнал.

11.30 — «Ши капитан». Художественни фильм. 3-гІа серн.

12.55 — Немций мотт. Іомабу 2-гІа шу.

13.25 — «Хозал хьаювлача хьасташка». Крепостнойчар кхолламах йолча Останкинерча дворец-музеера концерт.

14.00 — «Довза а довза, ха а ха». Школьникашта йола Іилман - довзийтара передача.

14.30 — Советски йоазонхой В. И. Ленина хьакъехьа.

15.25 — «Кердадараш».

ГСТ

17.10 — «Ракши Юре Куликово аре». Документальни фильм.

17.30 — Хьувкъам-85. Юртбоахама обозрени (гІалгІай меттала).

17.45 — «Іилман - технически прогресс — вахаро дІадехар». «Красный молот» яха завод.

18.15 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».

18.35 — Ю. Хмельницкий. «Тетка Чарлея». Х. Нурадилова цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен драматически театра спектакль (нохчий меттала).

ЦТ

20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».

20.15 — «Ромэн» яхача триос дакъа а лоацаш йола музыкальни передача.

20.40 — «Кхонен инженераш». Іилман-популярни фильм.

21.00 — «Ха».

21.35 — «Безама формула». Художественни фильм.

23.05 — «Кердадараш».

РАДИО

30 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

7.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

7.35 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.36 — «Кхетамца кхаъе патриоташ - интернационалисташ» (нохчий меттала).

8.46 — Ашараш (гІалгІай меттала).

9.15 — «Тхога язду». Письмой обзор (эрсий меттала).

9.25 — Реклама (эрсий меттала).

9.30 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).

16.00 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).

16.01 — «Къахьегамхой марксистско - ленински дийша хилар». Беседа (эрсий меттала).

16.15 — Производства кхоачамаш. «Царех пайда мишта эц» (нохчий меттала).

16.30 — «Шун дехар кхоачашду оаха». Концерт (гІалгІай меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — Социалистически яхье котбаьннараш, болча» (эрсий меттала).

УКВ

18.00 — «Вокальни искусства мастераш» яха ашарий передача.

18.33 — А. Димаева иллеш.

19.33 — Оркестрови пьесаш.

31 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

7.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

7.35 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

8.36 — Іуйранара концерт (нохчий меттала).

11.15 — «Парте стратегически никъ карара нара эцаш дІабахьар». Беседа (эрсий меттала).

11.30 — Партгруппашка — отчеташи хоржамаши (гІалгІай меттала).

11.45 — Назрановски совхоз-техникума хьажкІаш лелаечоа - механизатора Д. Котиевна хетадаь ашарий радиооткрытка (гІалгІай меттала).

16.00 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).

16.01 — «Экономика интенсификаце лоархІамера хьал». Беседа (эрсий меттала).

16.15 — «Ленински парти — коммунизм хьалъю парти» (нохчий меттала).

16.30 — «Халкъа кхоллам». Ашарий программа (гІалгІай меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — «85-ча шерара ялат сиха а дика а чуэца» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — Эстрадни концерт.

18.30 — Магомадова дІаоала иллеш.

18.54 — «Самукъанерча талгІе тІа». Лирически передача.

19.28 — Черсийи балкхаройи ашараш.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 27—29, Грозне 24—29 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка йоачан а йолаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 12—17, дийнахьа 23—28 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

СФ00223. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3613.